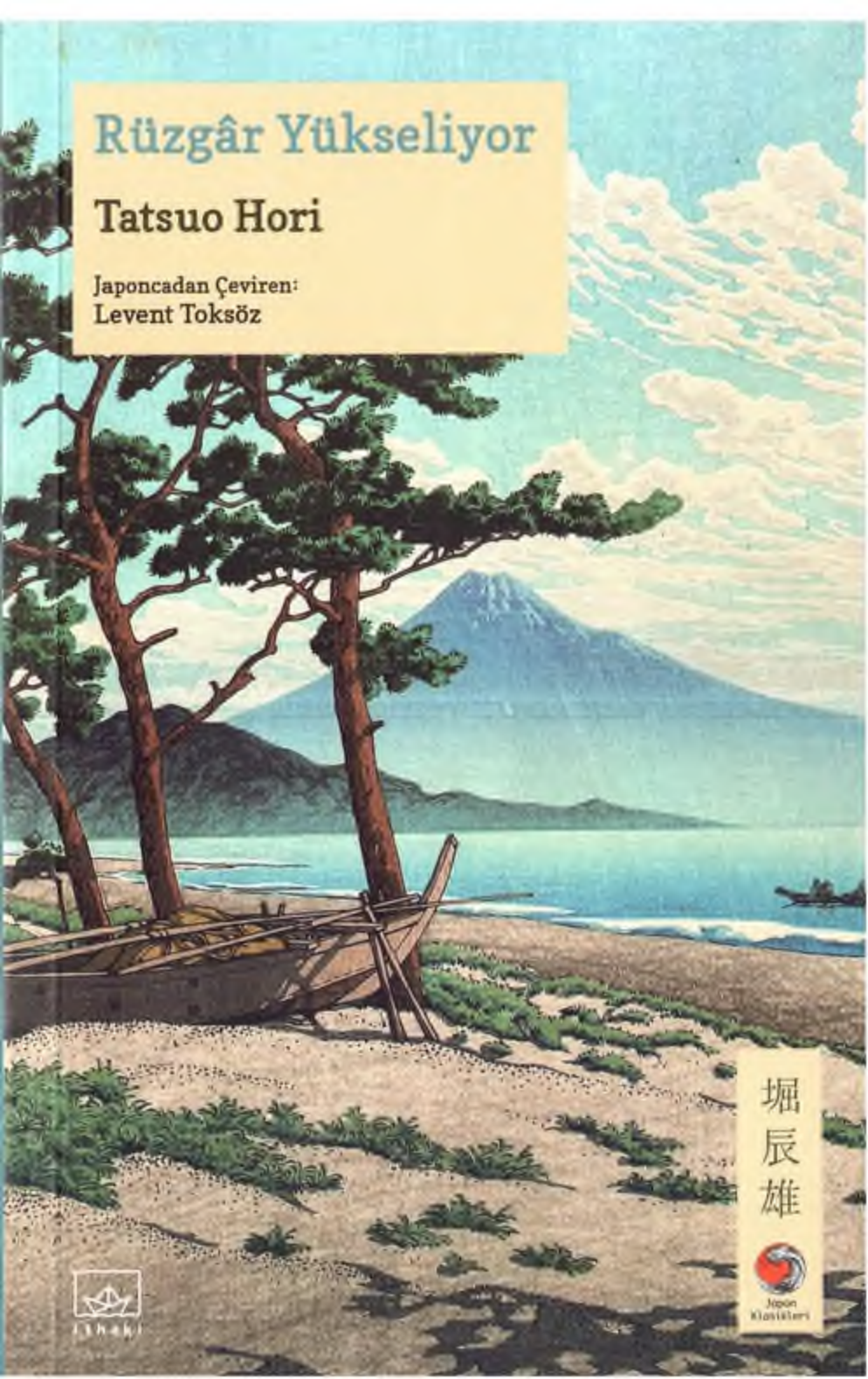
Rüzgâr Yükseliyor

Tatsuo Hori

Japoncadan Çeviren:
Levent Toksöz



堀辰雄

Japon Klasikleri

İthaki

"Bir keresinde tabiatın ancak ölmekte olan birinin gözlerinden gerçekten güzel görünebileceğini söylemiştin..."

Ryunosuke Akutagava ve Marcel Proust'tan etkilenerek yazarlığa başlayan, aynı zamanda Batı dillerinden çeviriler de yapan Tatsuo Hori Japon modernizminin en önemli temsilcilerinden. Hori'nin yaşamın kırılganlığını ve sevginin gücünü gözler önüne seren yarı otobiyografik romanı *Rüzgâr Yükseliyor* ise hem hüzünlü hem de dokunaklı bir kısa roman.

Hayao Miyazaki'nin *Rüzgâr Yükseliyor*'u yaparken çokça esinlendiği romanda tüberküloz hastalığına yakalanan Setsuko ve isimsiz anlatıcı, Setsuko'nun tedavisi için bir sanatoryumda yaşamaya başlarlar. Hastaların umutsuzluğa kapılarak intihar ettiği, iyileşmeyi uzak bir ihtimal gördükleri bu yerde Setsuko ve nişanlısı hem birbirlerine duydukları sevgiyle hem de doğanın iyileştirici gücüyle günlerini mutlu ve gelecekten ümitli geçirmeye çabalayacaklardır. Peki Setsuko'nun gittikçe kötüleşen sağlığına rağmen bu mutluluklarını ve umutlarını koruyabilecekler midir?



Japon Klasikleri 41

İthaki

@X @ithakiyayinlari

9 786052 654361

www.ithakiyayingrubu.com

Tatsuo Hori (D. 28 Aralık 1904 – Ö. 28 Mayıs 1953)

Tokyo'da doğan şair, çevirmen ve yazar. Tokyo İmparatorluk Üniversitesi'nde Saisei Muro ve Ryunosuke Akutagava'dan eğitim aldı. Eğitim yıllarında Rainer Maria Rilke, İvan Turgenev, Gerhart Hauptmann ve Arthur Schnitzler gibi yazarlardan etkilendi. Fransız şairlerin eserlerini Japoncaya çevirdi, edebiyat gazetesi *Roba*'da yazarlık yaptı. İşçi sınıfı edebiyatı hareketinden de etkilenen Hori'nin Akutagava'nın ölümünden hareketle yazdığı "Sei kazoku" öyküsüyle tanınırlığı arttı. Daha sonra hem Hori hem de nişanlısı Ayako Yano tüberküloza yakalandı ve Nagano Vilayetinde bir sanatoryumda tedavi gördüler. Yano'yla birlikte sanatoryumda yaşadıklarından esinle en ünlü eseri *Rüzgâr Yükseliyor*'u kaleme aldı. Nişanlısı 1935'te hayatını kaybettikten sonra Hori 1938'de Tae Kato'yla evlendi. 1953'te Nagano Vilayetindeki Karuizava'da hayatını kaybetti.

ithaki

Rüzgâr Yükseliyor
Tatsuo Hori
Orijinal Adı: 風立ちぬ

İthaki Yayınları - 2634
Japon Klasikleri - 41

Dizi Editörü: *Ömer Ezer*
Japoncadan Redaksiyon: *Ebru Sarıkaya*
Düzelti: *Simge Özçevik*
Kapak İllüstrasyonu: *Hasui Kavase*
Kapak Tasarım: *Hamdi Akçay*
Kapak Uygulama: *Mehmet Büyükturna*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *B. Elif Balkın*
1. Baskı, Ağustos 2024, İstanbul
ISBN: 978-605-265-436-1
Sertifika No: 63989

Türkçe çeviri © Levent Toksöz, 2024
© İthaki, 2024

Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ İthaki Yayıncılık Basın Sanayi ve Ticaret A. Ş.'nin tescilli markasıdır.
Osmanağa Mah. General Asım Gündüz Cad. Ün Er Tan İş Merkezi 35/1 38
Kadıköy-İstanbul – Tel: (0216) 541 03 26
editor@ithaki.com.tr – www.ithakiyayingrubu.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

TATSUO HORİ

RÜZGÂR YÜKSELİYOR

Japoncadan Çeviren

Levent Toksöz

ithaki

"Le vent se lève, il faut tenter de vivre."*
Paul Valéry

* Rüzgâr yükseliyor, yaşamayı denemeliyiz. –*ç.n*

AÇILIŞ

O yaz günlerinde, her tarafında saz püsküllleri bitmiş çayırın ortasında, sen ayakta kendini kaptırmış resim çizerken, ben her zaman yanındaki bir huş ağacının gölgesinde uzanırdım. Öylece akşam olur; işini bitirip yanıma geldiğinde, kısa bir süre ellerimizi birbirimizin omzuna koyar, çok uzaklarda, bir tek kenarları kızıla çalan pamuksu, öbek öbek fırtına bulutlarıyla kaplı ufku izlerdik. Birazdan batmak üzere olan o ufuktan, sanki tam tersine bir şeyler doğmaktaymışçasına...

Yine öyle bir günün öğleden sonrası (artık sonbaharın yaklaştığını hissettiren bir gündü), henüz bitmemiş resmini şövaleye yaslamış, o huş ağacının gölgesinde uzanarak meyvelerin tadına bakıyorduk. Gökyüzünde, kum gibi bulutlar kayıp gidiyordu peşi sıra. Ansızın, nereden geldiği belli olmayan bir rüzgâr yükseldi. Başımızın üstünde, ağaç yaprakları arasından bir anlığına görünen çivit mavisi gökyüzü genişleyip daralıyordu. Tam o anda, çimenlere bir şeyin devrildiğini duyduk. Ses, orada bıraktığımız resim ve şövaleden gelmişti, belli ki. Hemen ayağa kalkıp gitmek

istedin, ama ben o ana ait hiçbir şeyi kaybetmek istemiyormuşçasına zorla durdurdum seni, yanımdan uzaklaşmana izin vermedim. Sen de karşı çıkmadın bana.

Rüzgâr yükseliyor, yaşamayı denemeliyiz.

Birden ağzımdan dökülen bu mısraları, sen bana yaslanmış, elim omzunda mırıldanmaya devam ediyordum. Sonunda, neredeyse beni silkercesine ayağa kalktın. Henüz iyi kurumamış tuvale, o arada boylu boyunca yaprak, çimen yapışmıştı. Tekrar şövaleye yerleştirdin, palet bıçağıyla üzerindekileri çıkarmaya çalışırken, "Bilemiyorum! Bu hâlimizi, babam görse..."

Bana doğru dönüp belli belirsiz gülümsedin.

"İki üç güne babam burada olacak."

Bir sabah, ormanda dolaşırken birdenbire böyle dedin. Ben ise hoşnutsuz bir şekilde sessiz kalmıştım. Sonra, bana doğru bakarak biraz boğuk bir sesle tekrar konuştun.

"O zaman, artık böyle yürüyüşler de yapamayacağız."

"Yapmak istedikten sonra, her türlü yürüyüşü yaparız," dedim hâlâ hoşnutsuz bir şekilde.

Senin endişeli bakışlarını üzerimde hissederken, başımızın üstündeki ağacın en uç dalından öylesine gelen hışırtılara dikkat kesilmiş gibi yaptım.

"Babam, kolay kolay bırakmaz beni."

Sonunda tahammülsüzlüğümü ifade eder bir bakışla, sana doğru döndüm.

"Yani burada ayrılıyoruz diyorsun, öyle mi?"

"Elimden ne gelir ki."

Bunları söylerken, sanki tamamen vazgeçmiş gibiydin ve bana zorla gülümsemeye çalıştın. Ah, o zamanki yüz rengin, hatta dudakların bile ne kadar da solgundu!

"Niçin böyle değiştin ki? O kadar da bana bırakmış gibi görünüyordun her şeyi oysa..." diye düşünüp işin içinden çıkamaz bir hâldeydim. Gitgide çıplak ağaç köklerinin belirdiği dar patikada, sen biraz önümde zar zor yürüyerek ilerledik. Etrafta ağaçlar oldukça sıklaşmış hava da serinlemişti. Yer yer küçük dereler çıkıyordu karşımıza. Birden kafamda bir ışık yandı. Sen, bu yaz tesadüfen tanıştığın benim gibi birine bile nasıl böylesine yumuşak başlıysan, bundan çok dahası; baban, hatta o babanı da içine alan senin her şeyini durmaksızın kontrol altına alanlara da aynı şekilde uysalca teslim etmiş olmayasın kendini? "Setsuko! Eğer düşündüğüm gibiysen, seni daha da çok seveceğim. Hayatta önümü daha güçlü görebildiğimde, ne pahasına olursa olsun, almaya geleceğim seni. O zamana dek, babanın yanında şu an olduğun kişi gibi kalabilirsin..." Bütün bunları sadece kendime söylerken, ama senin de rızanı istiyormuşum da gibi, aniden elini tuttum. Elini tutmama izin verdin. Daha sonra, el ele küçük bir derenin önünde durduk. Suskunluk içinde, ayaklarımızı kesen bu sığ derenin dibini, ağaç altlarındaki eğrelti otlarını izledik hüzün benzeri bir hisle; güneş ışınları sayısız dallarla birbirine geçmiş bodur ağaçlardaki boşluklardan bin bir zahmetle geçip, benekler hâlinde düşerken, süzülen bu ışık daha onlara ulaşmadan, varlığı zar zor hissedilen küçük bir esinti ile ara ara sallanıyorlardı.

Birkaç gün sonra bir akşamüzeri, seni almaya gelen babanla birlikte yemekhanede yemek yerken gördüm. Bana doğru acemice sırtını döndün. Babanın yanında olmanın seni neredeyse bilinçsizce böyle hareket ettirdiği belli oluyordu; bu durum seni, daha önce hiç görmediğim bir genç kız gibi hissettirdi.

"Adını seslensem bile..." diye mırıldandım kendi kendime. "Tereddütsüz bakmayacaktır bile bu tarafa. Sanki artık benim seslendiğim kişi değilmiş gibi..."

O akşam, tek başıma çıktığım sıkıcı yürüyüşten döndükten sonra da, bir süre otelin ıssız bahçesinde amaçsızca dolaştım. Havada yabani zambak kokusu vardı. Otel pencerelerinden birkaçının hâlâ ışık sızdırmasını boş gözlerle izledim. Bu arada biraz sis çökmüş gibiydi. Sanki bundan korkmuşlar gibi pencere ışıkları teker teker söndü. Böylece, tüm otel karanlığa büründü diye düşünürken, hafif bir gıcırdama ile yavaşça bir pencere açıldı. Ve gül rengi gecelik giymiş genç bir kız, pencerenin kenarına yaslandı. Sendin o.

Gittiğinizden beri, günbegün göğsümü sıkıştıran o, hüzne benzeyen mutluluk hissini hâlâ net bir şekilde hatırlayabiliyorum.

Bütün gün otele kapandım. Sonra, uzun zamandır senin için boş verdiğim işime tekrar koyuldum. Benim bile beklemediğim kadar, işe usulca verebildim kendimi. Zamanla her şey başka mevsimlere kaydı. Ve nihayet ben de yola çıkmaya hazırlanırken, ayrılmadan bir gün önce, uzun bir aradan sonra otelden dışarı çıktım.

Sonbahar, ormanı neredeyse tanınmayacak derecede karmakarışık hâle getirmişti. Yaprakları son derece azalmış ağaçlar, aradan bakıldığında, ilerdeki ıssız villaların teraslarını çok daha öteye doğru çıkartmış; nemli mantar kokusu düşen yapraklarınkiyle karışmıştı. Tahmin bile edemeyeceğim böylesi bir mevsim dönüşümü – seninle ayrıldıktan sonra farkında bile olmadan bu kadar zamanın geçmesi, tu-

hafıma gitti. Kalbimin bir köşesinde, senden ayrı kalmamın geçici olduğuna dair bir güven vardı; bu yüzden, böylesi bir zaman geçişi bile şu ana kadarkiyle büsbütün farklı bir anlam kazanmıştı gözümde muhtemelen... Bütün bunlardan kısa bir süre sonra apaçık emin oluncaya kadar, belli belirsiz hissetmiştim içimde.

Yaklaşık on beş, yirmi dakika sonra, bir ağaçlığın son bulduğu yerde, ansızın önüme açılan, uzaktaki ufku göz alabildiğince görebildiğim ve her tarafında saz püsküllerinin bittiği çayırın ortasına adımımı attım. Ve yandaki, yaprakları çoktan sararmaya dönmüş bir huş ağacının gölgesinde uzandım. Burası, o yaz günlerinde, resim yapmanı izlerken, tıpkı şu an yaptığım gibi, her zaman uzandığım yerdi. O zamanlar neredeyse her daim fırtına bulutlarıyla set çekilen ufkun çevresinde, şimdi, neresi olduğunu bilmediğim, uzaktaki sıradağların siluetleri, bembeyaz başlarını öne eğmiş saz püsküllerinin üzerinden net bir şekilde görünüyordu.

O uzak sıradağların görünüşlerini bir bir zihnime kazırcasına, tüm gücüm gözlerimde uzun uzun bakarken, şimdiye dek içimde gizlenmiş olan doğanın benim için değerini tam da şimdi nihayet açığa çıkardığım inancı, giderek daha açık bir biçimde bilincime yükselmeye başladı.

BAHAR

Mart geldi. Bir öğleden sonra, her zamanki gibi öylesine bir yürüyüşten dönüyormuşum da uğramışım gibi Setsuko'nun evine uğradım. Kapıdan girince hemen yandaki çalılıkta, başına işçilerinkine benzeyen büyük bir hasır şapka takmış babası, bir elinde makasla etraftaki ağaçlarla ilgileniyordu. Onu fark edince, sanki çocuk gibi, ağaç dalları arasından kendime yol açıp yanına yaklaştım; iki üç kelime selamlamadan sonra yaptıklarını merakla izlemeye koyuldum. Çalıların arasında dururken, küçük dalların üzerinde ara sıra beyaz bir şeyin parladığını fark ettim. Hepsi tomurcuktu anlaşılan...

"Bugünlerde baya iyileşmiş görünüyor," dedi babası aniden, başını hâlâ tomurcuklarla meşgul bana doğru uzatarak; o sırada benimle yeni nişanlamış olan Setsuko'yu kastediyordu.

"Biraz daha canlandığında, hava değişikliğine çıkarsan?"

"Tabii, iyi olur ama..." diye gevelerken, deminden beri gözlerimin önünde pırıldayan bir tomurcuktan kendimi alamamış gibi yaptım.

"Bir süredir iyi bir yer yok mu, diye bakıyordum," diye devam etti babası, bana aldırış etmeden. "Setsuko, F Sanatoryum*'u hakkında bir şey bilmediğini söylüyor ama sen oranın başhekimini tanıyormuşsun, doğru mu?"

"Evet," diye aklım hâlâ başka yerde gibi cevap verirken, sonunda, az önce bulduğum tomurcuğu yakınıma kadar çekebilmiştim.

"Ama oraya yalnız gidip kalabilir mi ki?"

"Herkes yalnız gidiyormuş."

"Ama oralarda kalması zor olacaktır."

Babası, yüzünde sıkıntılı bir ifadeyle, fakat benden tarafa bakmadan, önündeki ağacın dallarından birine ansızın makası daldırdı. Bunu görünce daha fazla dayanamadım ve söylememi beklediğini düşündüğüm sözler birden ağzımdan çıktı.

"İsterseniz ben de birlikte gidebilirim. Şu an üzerinde çalıştığım iş de, o zamana kadar toparlanacak gibi duruyor..."

Bunları söylerken, az önce elime geçirdiğim tomurcuklu dalı nazikçe bıraktım gerisingeriye. Aynı anda, babasının yüzünün birden aydınlandığını fark ettim.

"Bunu yapabilirsen harika olur ama senden böyle bir şey istemek de..."

"Hayır. Tam aksine, asıl öyle dağlarla çevrili bir yerde daha iyi çalışabilirim belki de..."

Ardından sanatoryumun bulunduğu dağlık bölgeden konuştuk. Ama bir süre sonra sohbetimiz, babasının bakımını yaptığı bitkilere kaydı. İkimizin de birbirimize hisset-

---

* Özellikle veremli hastaların iyileştirilmesi için kurulmuş sağlık kuruluşu. *–çn*

tiğimiz bir tür empati, bu tür kaygısız konuşmaları canlandırıyormuş gibiydi...

"Setsuko uyanmış mıdır?" Bir süre sonra öylesine aklıma gelmiş gibi sordum.

"Bilemiyorum, herhâlde kalkmıştır. Hadi, hiç sakıncası yok, şuradan o tarafa doğru..." Babası makası tuttuğu eliyle ahşap bahçe kapısını işaret etti. Bir uğraş çalılıkların arasından geçip, sarmaşıklarla sarılı olduğundan biraz zor açılan çiti iterek, bahçeden; eskiden atölye olarak kullanılmış ama sonraları müstakil bir odaya dönüştürülmüş hasta odasına doğru yaklaştım.

Sanırım, Setsuko geldiğimi biliyordu ama benim böyle bahçeden geleceğimi tahmin etmemiş olacak ki, yatak kıyafetlerinin üzerine parlak renkli haori* giymiş kanepede uzanırken, elinde tuttuğu ince kurdeleli, daha önce görmediğim bir kadın şapkasıyla oynuyordu.

Fransız usulü camlı kapıdan onu izleyerek yaklaşırken o da beni fark etmiş gibiydi. Bilinçsizce, ayağa kalkmak için bir hareket yaptı. Ama sonra öyle uzanmaya devam ederek, yüzü bana dönük, biraz utangaç bir gülümsemeyle baktı.

"Kalkmış mıydın?" Kapıda, ayakkabılarımı biraz kabaca çıkarırken, sordum.

"Az önce bir kalkayım dedim, ama hemen yoruldum."

Böyle söylerken, amaçsızca oynadığı şapkayı, yorgun görünen güçsüz elleriyle, hemen bitişikteki şifonyerin üzerine doğru gelişigüzelce attı. Ama oraya kadar ulaşmadan yere düştü. Yaklaştım ve yüzüm neredeyse ayakucuna değecek şekilde çömelip şapkayı yerden aldım. Şimdi de ben, az önce onun yaptığı gibi elimle oynamaya başladım.

---

* Kimono üzerine giyilen geleneksel Japon ceketi. *–çn*

Sonra nihayet sordum. "Bu şapka da nerden çıktı?"

"Böyle bir şeyi ne zaman takabileceğimi bile bilmiyorum ama dün babam almış... Sence de komik bir baba, değil mi?"

"Bu, babanın seçimi mi? Gerçekten, iyi bir baban var. Hadi, tak şu şapkayı da bir bakayım," diyerek yarı şaka yarı gerçek başına geçirecekmiş gibi yapınca;

"Hayır, istemiyorum."

Böyle söyleyerek, sinirli bir şekilde, kaçmak ister gibi yattığı yerden doğruldu. Sonra özür dilercesine hafifçe gülümsedi ve sanki birden bir şey aklına gelmiş gibi; zayıflığı biraz göze batan elleriyle saçını düzeltmeye başladı. Öylesine yaptığı, genç kızlara özgü son derece doğal bu el hareketi, sanki okşadığı benmişim gibi nefesimi kesen şehvani bir çekicilik hissettirdi. Öyle ki, elimde olmadan gözlerimi çevirmek zorunda kaldım...

Hemen sonra, o ana kadar elimde oynadığım şapkasını nazikçe yandaki şifonyerin üzerine koydum ve birden zihnimde bir düşünce belirmiş gibi susarak gözlerimi ondan kaçırmaya devam ettim.

"Kızdın mı?" Aniden başını bana doğru uzatarak endişeli bir sesle sordu.

"Yok, hayır," dedim sonunda ona bakarak. Lafı uzatmadan pat diye girdim konuya. "Baban az önce söyledi, gerçekten de sanatoryuma gitme niyetinde misin?"

"Evet. Böyle burada kalsam, ne zaman iyileşirim bilmiyorum ki. Bir an önce iyileşirsem her yere gidebilirim. Ama..."

"Ne oldu? Ne diyecektin?"

"Önemli değil."

"Önemli olmasa da, söyle hadi... Ne olursa olsun, söy-

lemeyeceksin yani, öyle mi? Öyleyse, senin için ben söyleyeyim mi? Bana da, birlikte gidelim, diyecektin, değil mi?"

"Öyle bir şey değil!" diye sözümü kesti aniden.

Ama aldırış etmeden, baştaki hâlimden farklı, yavaş yavaş ciddileşerek ve biraz da huzursuz bir ses tonuyla konuşmaya devam ettim.

"...Yok, gelmesen de olur, desen bile gelirim seninle. İçimde şöyle bir duygu var ve bu zihnimi kurcalıyor. Ben seninle birlikte olmadan önce, her yerden uzak bir dağ köyüne, senin gibi talihsiz bir kızla birlikte yaşamak için gitmeyi hayal ederdim. Uzun zaman önce bu rüyamı sana da açmamış mıydım? Hani, şu dağ kulübesi konusu; öyle bir dağ köyünde birlikte yaşayabilir miyiz demiştim de, sen de masum masum gülümsemiştim o zaman. İşin aslı, şimdi sanatoryuma gideceğim demen, o zamanki sözlerim farkında olmadan kalbine tesir etmiş olabilir mi diye düşündürdü. Yanılıyor muyum?"

Tebessüm etmeye çalışarak, sessizce sözlerimi dinledikten sonra, "Öyle bir şey hatırlamıyorum," dedi kesin bir ifadeyle. Sonra, aksine şefkat gösterir bir bakışla gözlerini dikip, "Bazen acayip şeyler geliyor aklına..." diye devam etti.

Birkaç dakika sonra, aramızda sanki hiçbir şey olmamış gibi bir yüz ifadesiyle, birlikte Fransız usulü camlı kapının diğer tarafında iyiden iyiye yeşille dönmüş çimenlerden yükselen puslu titremeyi izledik ilgiyle.

Nisan ayına girdikten sonra, Setsuko'nun hastalığı biraz biraz iyileşme dönemine girmeye başladı. Ve ne kadar yavaş ilerliyorsa, iyileşme sürecindeki her adım, bir o kadar sağlam görünüyordu; bu da bizlere tarifi güç bir güven veriyordu.

Öylesi günlerden birinde bir öğleden sonra, evlerine gittiğimde babası evden az önce çıkmış, Setsuko hasta odasında yalnız duruyordu. O gün kendini iyi hissettiği belliydi, neredeyse her zaman üzerindeki yatak kıyafetini ender şekilde mavi bir bluzla değiştirmişti. Onu öyle görünce, dayanamayıp bahçeye çıkartmak istedim. Hafif bir esinti vardı, ama bu bile insana hoş gelen bir yumuşaklıktaydı. Biraz güvensizce gülümsese de sonunda hemfikir oldu. Elini omzuma koyup Fransız usulü kapıdan tedirgin adımlarla, çekine çekine çıktı çimenlere. Çit boyunca çeşitli yabancı otların karıştığı, hangisinin hangisi olduğunu ayırt edemediğim iç içe geçmiş dalları iterek karman çorman çalılığa yaklaştığımızda, orada burada beyazlı, sarılı, uçuk mor renkli tomurcuklar açmak üzereydi. O çalılardan birinin önünde durduğumda, geçen yılın sonbaharıydı galiba, Setsuko'nun bana söylediklerini hatırladım ve ona dönerek, "Bu leylaktı, değil mi?" dedim yarı sorarcasına.

Eliyle hafifçe omzuma dokunarak, "Bu aslında leylak olmayabilir," diye hafif üzüntülü ifadesiyle cevap verdi.

"Hımm... Yani şu âna kadar yalan söyledin bana, öyle mi?"

"Yalan falan söylemedim, aldığım kişi öyle demişti... Ama pek güzel bir çiçek değil."

"Oldu mu şimdi, tam da çiçek açmak üzereyken böyle itiraf etmen ne komik! O zaman herhâlde bu da..."

Yandaki çalılığı işaret ederek, "Neydi adı?..."

"Kuşçubuğu..." diye tamamladı beni. Bu sefer oraya doğru ilerledik. "Bu Kuşçubuğu gerçek. Bak, sarı ve beyaz iki tomurcuğu var, görüyor musun? Bu taraftaki beyaz olanı nadir bulunurmuş... Babamın övünç kaynağı..."

Biz böyle sıradan şeylerle laflarken, Setsuko bütün bu zaman boyunca omzumdan elini çekmemiş, ama yorgunluktan ziyade mest olmuş gibi bana yaslanmıştı. Sonra, bir süre öyle sessizce kaldık. Sanki böyle yaparak, açan çiçek gibi kokan bir yaşamı, biraz olsun olduğu gibi tutabilecekmişiz gibi. Arada yumuşak bir rüzgâr, karşıdaki çitler arasından bastırılmış bir nefes gibi çıkıyor, önümüzdeki çalıya ulaşıp yaprakları hafifçe kaldırıyor, ardından burada bulunan bizi tamamen yalnız bırakarak geçip gidiyordu.

Aniden, yüzünü omzumdaki eline gömdü. Kalbinin normalden hızlı çarptığını fark ettim. "Yoruldun mu?" diye sordum nazikçe.

"Hayır," diye fısıldadı, ama omuzlarıma gitgide hafif bir ağırlığın bindiğini hissedebiliyordum.

"Ben böyle zayıfken, yazık değil mi sana..." Böyle fısıldadığını, duydum yerine, neredeyse hissettim, demem daha doğru olacak.

"Seni daha çok sevmemi sağlayan şeyin, senin bu kırılganlığın olduğunu neden anlamıyorsun?" diye, hayal kırıklığıyla kalbimde seslenirken, görünüşte hiçbir şey duymamış gibi yaptım bilerek, öylece hareketsiz durdum. Başını kaldırıp elini omzumdan yavaş yavaş çekerken,

"Bu aralar niye böyle ürkek oldum? Geçen sefer o kadar hastalanmış, ama bana mısın dememiştim oysaki" diye oldukça alçak bir sesle, kendi kendine konuşur gibi mırıldandı. Sessizlik, bu sözlerin tesirini içimi yercesine uzattı. Bir süre sonra aniden başını kaldırdı, gözlerini bana dikti ve hemen ardından tekrar başını indirerek bir parça yüksek bir ses tonuyla şöyle dedi: "Birden, nasıl desem, bir yaşama isteği geldi..."

Sonra zar zor duyulacak kısık bir sesle ekledi. "Senin sayende..."

Bu, iki yıl önce yazın ilk kez karşılaştığımızda, ağzımdan ansızın çıkan ve sonraları hiç düşünmeden olur olmaz mırıldanmaktan keyif aldığım,

Rüzgâr yükseliyor, yaşamayı denemeliyiz, mısraı sonraları tamamen aklımdan çıktıysa da, sanki beklenmedik bir anda içimde canlanmış gibi – deyim yerindeyse, yaşamın önünde giden, yaşamın kendisinden çok daha canlı, hatta daha bile hüzünlü, mutlu günlerdi.

Ay sonunda Yatsugatake Dağı'nın eteğindeki sanatoryumuna gitmek için hazırlık yapıyorduk. Biraz tanış olduğum sanatoryumun başhekimi ara sıra Tokyo'ya geliyordu; bunu fırsat bilip, gitmeden önce Setsuko'nun durumuna baktırmaya karar verdim.

Bir gün, baya bir uğraş sonrası, başhekim, Setsuko'nun banliyödeki evine geldi. İlk muayeneden sonra, "O kadar ağır bir durumu yok. Bir ya da iki yıl dağda sabretmesi gerek," sözlerini odadakilere yöneltip acelesi var gibi kalkan müdürü istasyona kadar bıraktım. Sadece hastalığın durumu hakkında daha kesin bilgi almak istemiştim.

"Ama sakın bunu hastaya söyleme. Daha sonra babasına durumu anlatacağım." Başhekim, bu girişten sonra, müşkül bir yüz ifadesiyle Setsuko'nun durumunu oldukça detaylı anlattı. Sonra, sözlerini sessizce dinleyen bana baktı ve "Sen de çok solgun görünüyorsun. Gelmişken, keşke seni de muayene etseydim" dedi, hâlime acımış gibi.

İstasyondan dönüp tekrar Setsuko'nun odasına girdiğimde, babası, aynı şekilde uzanmış olan kızının yanında kalmış,

birlikte sanatoryuma gidiş tarihini kararlaştırıyorlardı. Yüzümde asık bir ifadeyle ben de konuşmaya dâhil oldum.

"Ama..." Babası sanki bir işini hatırlamış gibi ayağa kalkerken "Artık bu kadar iyileşmişken, yaz boyunca bile olsa, gitmende fayda var kanaatindeyim," dedi kuşkulu bir hâlle ve odadan ayrıldı.

Baş başa kalınca ikimiz de sessizliğe büründük. Tam bahara yaraşır bir akşamüzeriydi. Deminden beri başımda bir ağrı hissediyordum ama giderek daha dayanılmaz bir hâl alıyordu. Belli etmeden usulca ayağa kalktım camlı kapıya yaklaşıp yarım açtığım kapıya yaslandım. Bir süre öyle durdum, ne düşündüğümü kendim bile anlayamayacak kadar puslu bir zihinle, hafif bir sisin alabildiğine yükseldiği karşı çalılıklara doğru, "Ne güzel kokuyor, hangi çiçeğin kokusu acaba..." diye içimden geçirerek boş gözlerle baktım.

"Ne yapıyorsun?"

Arkamda, onun hafif boğuk sesini işitim. Sesi, beni bir tür felç durumundan uyandırdı. Arkam hâlâ ona dönük, bambaşka şeyler düşünüyormuşum gibi, yapmacık bir sesle,

"Seni, dağları, orada yaşayacağımız hayatı düşünüyorum..." dedim tane tane aralık vererek. Bunları söylemeye devam ederken, nedense o an gerçekten böyle şeyler düşündüğümü hissetmeye başladım. Tabii ya, sanırım şunu da düşünüyordum. "Oraya gittiğimizde kimbilir neler olacak. Ama hayat denilen şeyi, senin her zaman yaptığın gibi, her şeyiyle oluruna bırakmak en iyisi. Öyle yaparsak, belki de asla istemeyi bile düşünemeyeceğimiz şeyleri bile bahşeder bize, kimbilir..." Bunları bile kalbimden geçirirken biraz olsun farkına varmadan, tam tersi, hiçbir şey olmamış gibi önemsiz bir izlenim yaratmaya vermiştim dikkatimi.

Bahçe hâlâ biraz aydınlıktı, ama odanın çoktan kararda-ğını fark ettim.

"Işığı açayım mı?" dedim, aniden toparlanarak.

"Lütfen daha açma..." diye yanıtladı, sesi öncekinden de boğuktu.

Bir süre konuşacak kelime bulamadık.

"Biraz nefesim tıkanıyor, çimen kokusu çok güçlü..."

"Öyleyse burayı da kapatıyorum."

Neredeyse üzgün bir ses tonuyla karşılık verdim; elimi kapı koluna götürüp, sıktım.

"Sen..." Sesi bu sefer neredeyse normal tonda geliyordu. "Az önce ağlıyordun, değil mi?"

Şaşırmış bir ifadeyle birden ona döndüm.

"Ne ağlaması? Baksana bana sen."

Yattığı yataktan, yüzünü bana doğru çevirmedi bile. İçe-risi iyice loş olduğundan, kesin söylemesi zor ama gözlerini bir yere dikmiş gibi görünüyordu. Endişeyle gözlerimle ta-kip ettiğimde, sadece boşluğu izliyordu.

"Anlayabiliyorum, ben de... Az önce başhekimin sana bir şeyler söylediğini..."

Hemen cevap vermek istedim ama ağzımdan tek kelime çıkmadı. Gürültü yapmamak için kapıyı yavaşça kapattım ve alacakaranlık çökerken bir kez daha bahçeye baktım.

Sonra arkamda derin bir iç çekme gibi bir ses işittim.

"Özür dilerim," dedi sonunda. Sesi hâlâ biraz titriyordu ama öncekinden çok daha sakindi. "Bunun için endişelenme... Bundan sonra, gerçekten, yaşayabildiğimiz kadar yaşayalım..."

Arkamı döndüğümde, parmak uçlarını sessizce göz ke-narlarına götürdüğünü ve orda tuttuğunu anladım.

Nisan sonu, gökyüzünde ince bulutların olduğu bir sabah, babası bizi istasyona kadar uğurladı. Sanki balayına çıkıyormuşuz gibi, babasının önünde mutlu görünerek, dağlara giden trenin ikinci sınıf kompartımanına geçtik. Tren ağır ağır platformdan ayrıldı, bir şey yokmuş gibi görünmeye çalışırken sırtı hafifçe öne eğilmiş ve ansızın yaşlanmış görünen babasını tek başına geride bırakarak.

Platformdan tamamen ayrılınca pencereyi kapattık; birden yüzümüze çöken yalnızlık ifadesiyle, boş ikinci sınıf kompartımanın bir köşesine oturduk. Kalplerimizi ısıtmaya gayret ediyormuşuz gibi, diziyle dizimi yapıştırırcasına birleştirerek...

RÜZGÂR YÜKSELİYOR

Bindiğimiz tren, defalarca tepelerden tırmandı, derin vadilerde yol aldı; daha sonra birden önümüze açılan ve üzüm bağlarının çokça olduğu platoyu uzun süre enlemesine yararak ilerledi. Sonunda dağlık topraklara doğru inatçı tırmanışına başladığında, gökyüzü biraz daha alçalmış, şimdiye kadar birbirine yekpare zincirli gibi duran kapkara bulutlar, farkına varmadan birbirlerinden kopmuş hareket ediyor; sanki gözlerimizin üzerine kadar bir baskı yapıyorlardı. Hava, ayaza dönmüştü. Paltomun yakasını kaldırdım. Setsuko, gözleri kapalı; tüm bedenini şalına gömmüş gibiydi. Yorgunluktan çok biraz heyecanlı gibi görünen yüzüne endişeyle baktım. Arada bir gözlerini açıyor, dalgın bakışlarla bana bakıyordu. Başlarda her defasında gözlerimizle gülümsüyorduk birbirimize, ama zamanla sadece endişeyle bakmaya başladık ve ikimiz de hemen gözlerimizi kaçırır olduk. Sonra tekrar gözlerini kapattı.

"Hava soğudu. Kar mı yağacak ki"

"Böyle nisan ayında bile, kar yağar mı?"

"Evet, bu bölgede yağmayacağının garantisi olmaz."

Henüz saat üç civarı olmasına rağmen, dışarıda hava çoktan kararmaya dönmüştü. Pencereden dışarı baktım. Yer yer simsiyah köknarlarla karışık yan yana dizilmiş sayısız karaçamdan, artık Yatsugatake Dağı'nın eteklerinden geçtiğimizi anladım; ama etrafta asıl görmem gereken dağ benzeri şeyin şeklini şemailini göremiyordum...

Tren, tam da dağ köyüne yaraşan, barakadan pek farkı olmayan küçük bir istasyonda durdu. İstasyonda, üzerinde sanatoryumun amblemini taşıyan happi* giymiş yaşlı bir hizmetli bizi karşılamaya gelmişti.

Setsuko'yu istasyonun önünde bekler vaziyetteki eski, küçük arabaya kadar kolumla destekleyerek yürüttüm. Kolumda biraz tökezlediğini hissetsem de fark etmemiş gibi yaptım.

"Yoruldun, değil mi?"

"Pek sayılmaz."

Bizimle inen buranın yerlisine benzer birkaç kişi, etrafımızda bir şeyler fısıldaşıyor gibiydiler. Ama biz arabaya binerken o arada diğer köylülerle karışmışlar, ayırt edilmeleri güç, köyün içine doğru gözden kaybolmuşlardı.

Arabamız, bir dizi eski küçük evin sıralandığı köyü geçtikten sonra, hâlâ görünmeyen Yatsugatake'nin sırtlarına kadar sonsuza dek uzanacakmış hissi uyandıran engebeli, dik yokuşa girdiğinde; hareket ettiğimiz yönde, sırtına koruluğu almış, kırmızı çatılı, yanlarında birkaç ek kanatları olan büyük bir bina gördüm. "Orası olmalı," diye mırıldandım, şasinin eğimini vücudumda hissederken.

---

* Daha çok festivallerde ya da zanaatkârlarca giyilen, yakası ve sırtında amblemlerin bulunduğu, geniş kollu, ince ceket. –*çn*

Setsuko başını hafifçe kaldırdı ve biraz endişeli bakışlarla, dalgın dalgın baktı sadece.

Sanatoryuma vardığımızda, bizi en uçta, arkası hemen koruluğa bakan, koğuşun ikinci katındaki bir numaralı odaya yerleştirdiler. Basit bir muayenenin ardından Setsuko'ya hemen yatakta yatması söylendi. Zemini muşambayla kaplı odaların hepsinde beyaza boyalı bir yatak, masa ve sandalye... bunlardan başka, hizmetlinin az önce teslim ettiği birkaç sandık vardı sadece. İkimiz yalnız kalınca, ben bir süre huzursuzca, refakatçi için ayrılmış dar odacığa girmeden, bu çıplak hissi veren odayı boş boş inceledim, sık sık pencereye yaklaşarak havanın durumuna bakmaya çalıştım. Rüzgâr, kara bulutları ağır ağır sürüklüyordu ve ara sıra arkadaki koruluktan keskin bir ses geliyordu. Üzerim ince bir hâlde balkona çıktım. Balkon, hiçbir bölme olmadan diğer taraftaki odalara kadar devam ediyordu. Etrafta kimseler olmadığından tereddüt etmeden yürümeye başladım; geçerken odalara tek tek bakıyordum ki, dördüncü odada bir hastanın uyuduğu yarı açık pencereden görülebildiğinden hızlı adımlarla geri döndüm.

Nihayet lamba yandı. Ardından, hemşirenin getirdiği yemeğin başına geçtik. Birlikte baş başa yiyeceğimiz ilk yemek için iç açıcı denemezdi. Yemek sırasında dışarısı tamamen kararmış olduğu için hiçbir şey fark etmeden, etrafın aniden sessizleştiğini düşündüm; birdenbire kar yağmaya başlamış gibi görünüyordu.

Ayağa kalkıp yarı açık pencereyi biraz daha kapatırken, cama yüzümü dayadım, yağan karı seyrettim dikkatle. Cam, nefesimle buğulandı; sonra, nihayet pencereden ayrılırken,

Setsuko'ya dönüp "Söylesene, ne biçim bir..." diye, söze başladım.

Yattığı yatağından rica eder gibi baktı ve susmam için parmağını dudaklarına götürdü.

Sanatoryum, Yatsugatake'nin parlak kahverengiye çalan engin eteklerinde eğimin azaldığı yerde, birkaç yan ek binayla paralel genişleyerek güneye bakacak şekilde inşa edilmişti. Ardından dağın eğimli eteği daha da uzuyor, iki üç küçük dağ köyünün tamamını meyline katıp, sonunda da, tamamen sayısız karaçamla kaplı görünmez bir dağ geçidiyle son buluyordu.

Sanatoryumun güneye açılan balkonundan bu eğimli köyler ile onların kırmızıya çalan ekili araziler yukarıdan boylu boyu görülüyordu. Dahası, eğer aydınlık bir günse, onları da çevreleyen uçsuz bucaksız çam ormanlarının üzerinden, güneyden batıya doğru sıralanmış Güney Alpler ve birkaç yan dağ, her daim kendi yükselttikleri bulutlar içinde gizlenirlerdi.

Sanatoryuma geldiğimizin ertesi sabahı, yandaki odamda gözlerimi açtığımda, küçük bir pencerenin içinde masmavi bir gökyüzü ile birkaç horozibiğini andıran bembeyaz dağ doruğu, orda sanki hava küreden yeni doğmuşçasına uzaktan bakıyorlardı. Dahası, yatakta yatar hâldeyken görülemeyen balkon ve çatılara birikmiş kardan, aniden baharı andıran güneş ışığının altında durmaksızın su buharı yükseliyor gibiydi.

Uykuyu biraz fazla kaçırmıştım. Aceleyle kalkıp yandaki

hasta odasına daldım. Setsuko çoktan uyanmış, bir battaniyeye sarılıydı; yanakları pembeleşmiş görünüyordu.

"Günaydın," dedim, benzer şekilde yüzümün pembeleştiğini hissederek, rahat bir tavırla. "İyi uyudun mu?"

"Evet," başıyla onayladı. "Dün gece uyku hapı aldım. Biraz başım ağrıyor."

Sanki bu sözleri dikkate alamayacağım, der gibi enerjik bir şekilde pencereyi, ardından da balkona açılan cam kapıyı açtım. Gözlerim kamaştığından bir süre hiçbir şey göremedim neredeyse, ama yavaş yavaş alıştıkça karla kaplı balkondan da, çatıdan da, tarlalardan da, hatta ağaçlardan bile hafif hafif yükselen buharları görebiliyordum.

"Bir de, tuhaf bir rüya gördüm..." Sırtım ona dönükken konuşmaya başladı. O anda, anlatması zor bir şeyi zorlanarak ifade etmeye çalıştığını fark ettim. Öyle zamanlarda her zaman olduğu gibi, sesi şimdi de biraz boğuk çıkıyordu.

Ona doğru döndüm. Susması için dudaklarına parmağını götürme sırası bu sefer bendeydi...

Çok geçmeden başhemşire aceleyle ve nazik bir tavırla içeri girdi. Böyle, her sabah bir odadan diğerine hastaları tek tek ziyaret edecekti.

"Dün gece iyi dinlenebildin mi?" diye sordu, canlı bir sesle.

Setsuko, hiçbir şey söylemeden uysalca başını salladı.

Bu tür dağ sanatoryumlarındaki yaşam, sıradan insanların artık çıkmaz sokak olduğuna inandığı yerden başlayan özel bir tür insanlık hâlini doğal olarak ortaya çıkarır. Benim de, içimdeki bu bilmediğim yanı belli belirsiz fark etmeye başlamam, hastaneye yattıktan kısa bir süre sonra baş-

hekim tarafından muayene odasına çağrılmam Setsuko'nun röntgenine yansımış hastalıklı bölgenin gösterilmesinden sonra oldu.

Başhekim beni pencereye doğru götürdü, görmem için filmi gün ışığına tutup tek tek anlattı. Sağ göğüste, beyaz kaburgalar açıkça fark edilebiliyordu; ancak sol göğüste, bunlar hemen hemen hiç görünmüyordu. Onun yerine; büyük, karanlık, gizemli bir çiçeğe benzer bir iz oluşmuştu.

"Hastalık düşündüğümden de çok yayılmış... Bu kadar kötüleşeceğini beklemiyordum... Bu durumda, hastanedeki en ağır ikinci vaka olabilir..."

Başhekimden çıkan sözcüklerin, kulağımda anlamsız seslere dönüştüğünü hissettim. Düşünme yetisini kaybetmiş biri gibi, bir tek, az önce gördüğüm o karanlık, gizemli çiçeğin görüntüsünü, sanki o sözlerle en ufak alakası yokmuş gibi, capcanlı bilinç üstüme çıkartarak, muayene odasından döndüm. Yanımdan geçen beyaz önlüklü hemşireler, balkonda orada burada güneşlenen çıplak hastalar, koğuşun gürültüsü, kuş cıvıltıları hiçbir şey ifade etmeden önümden geçip gittiler. Sonunda, en uzaktaki koğuşa girip, beni odamızın bulunduğu ikinci kata götürecek merdivenleri çıkmak için bacaklarımı otomatik olarak gevşettiğim o anda, merdivenin hemen önündeki koğuştan, daha önce hiç duymadığım tuhaf ve ürkütücü bir kuru öksürüğün sürekli olarak geldiğini duydum. "Burada da mı hasta varmış?" diye aklımdan geçerken, kapıdaki 17 sayısına boş gözlerle baktım.

İşte bu şekilde biraz farklı aşk hayatımız başlamış oldu.

Setsuko, hastaneye yattığından itibaren katiyetle dinlen-

mesi söylendiğinden, sürekli yatar durumdaydı. Bu yüzden, kendini iyi hissettiği zamanlar ayaklanmaya gayret ettiği hastane öncesi hâline kıyasla, aksine daha da hasta gibi görünüyordu; ama hastalığının giderek kötüleştiğini düşünmüyordum. Doktorlar da, ona yakında iyileşecek bir hasta gibi davranıyordu sürekli. Bir keresinde başhekim, "İşte böyle yaparak, hastalığı ensesinden yakalayacaksın," demişti, şaka yapar gibi.

Mevsimler bu sıralarda, şimdiye kadarki küçük gecikmelerini telafi ediyorlarmışçasına hızla ilerlemeye başladılar. İlkbahar ve yaz, hemen hemen aynı anda alelacele gelmişlerdi sanki. Neredeyse her sabah çalı bülbülü ve guguk kuşlarının cıvıltılarıyla gözümüzü açıyorduk. Ve neredeyse günün tamamında, çevredeki ağaçlıkların ışıl ışıl yeşillikleri sanatoryuma dört bir yandan saldırıyor, hastane odalarının içlerine kadar ferahlatıcı renklere boyuyordu. O günlerde, sabah dağlardan yükselen beyaz bulutlar bile akşam olunca gerisingeri dağlara dönüyor gibi görünüyordu.

Birlikte geçirdiğimiz ilk günleri, özellikle de neredeyse sürekli olarak Setsuko'nun başucunda kaldığım o günleri hatırlamaya çalıştığımda, hepsinin birbirine çok benzediğini ve cazibesi olmayan bir tekdüzelik nedeniyle hangisinin önce hangisinin sonra olduğunu ayırt etmekte zorlandığımı hissediyorum.

Öyle ki; bizler o birbirine benzer günleri tekrar ederken, bir süre sonra zaman mefhumunun tamamen dışına çıktığımız duygusuna bile kapılmıştık. Ve zamandan kaçtığımızı hissettiğimiz o günlerde, günlük hayatımızdaki en küçük detaylar bile, her biri, eskisinden bambaşka bir çekicilikle çıkıyordu ortaya. Yanımdaki bu hafif ılık, hoş kokulu varlık;

o biraz hızlıca aldığı nefesleri, elimi tutan esnek elleri, gülümsemesi ve ara sıra aramızda geçen sıradan konuşmalar – işte böyle şeyleri saymazsak, geriye hiçbir şeyin kalmayacağı rutin günlerdi hepsi – hayatımız dediğimiz şey de zaten; temelde, aslında sadece bunlardan ibaretti. Ve bir konudan artık emindim. Bu tür küçük şeylerle bile böylesine tatmin olabilmemiz; onları bu kadınla yaşadığım içindi sadece, bundan emindim.

O günlerde farklılık gösteren tek olay, ara sıra ateşlenmesiydi. Bunların, vücudunu yavaş yavaş zayıflatan şeyler olduğuna şüphe yoktu. Ancak öyle günler; her zamankiyle biraz bile değişmeyen günlük rutinimizi daha özenli, daha tadını çıkartarak, adeta yasak meyvenin tadına gizlice bakıyormuşuz gibi yaşamaya çalıştığımızdan; biraz ölüm tadındaki yaşam mutluluğumuz, öylesi zamanlar daha bir sıkı korunuyordu.

Öyle bir akşam, ben balkondan, Setsuko yatağından aynı şekilde, karşıki dağın ardına girdikten hemen sonra batan güneş ışığında, etraftaki dağların, tepelerin, çam ormanlarının, tarlaların yavaş yavaş yarı parlak kök kırmızısına bürünerek, gitgide yarı belirsiz koyu gri bir ton alışını hayranlıkla izledik. Ara sıra, küçük kuşlar ormanın üzerinde parabol çizerek uçuyorlardı. Böyle erkenci bir yaz akşamının bir anlığına doğurduğu bu geniş manzara, hepsi her zaman görmeye alışık olduğumuz sahnelerdi belki de; ama şu andan başka bir zaman, böyle taşarcasına mutluluk duygusu ile biz kendimiz bile izleyemeyiz, diye düşündüm. Ve çok sonra, olur da an gelir, bu güzel gün batımı kalbimde canlanırsa, onda mutluluğumuzun ta kendisinin eksiksiz resmini bulacağımı hayal ettim.

"Ne düşünüyorsun öyle?" diye sordu Setsuko nihayet, sırtım ona dönükken.

"Birlikte çok sonraları da, şu anki yaşantımızı hatırlayabilsek, ne harikulade olur, diye düşünüyordum."

"Belki de, gerçekten öyle." Benimle aynı fikirde olmaktan mutluymuş gibi söylemişti.

Ardından, bir süre konuşmadan, tekrar aynı manzaraya baktık. Fakat bir süre sonra ansızın, böyle mest olmuş, seyreden kişi ben miyim yoksa bir başkası mı; içimde garip bir şekilde belirsiz, ipe sapa gelmez, hatta acı verici bir duygunun belirdiğini hissettim. O anda, arkamda derin nefes sesine benzer bir şey duyduğumu sandım. Ama benim nefesimmiş gibi de geldi. Bundan emin olmak ister gibi ona doğru döndüm.

"O kadar mı, şu anki..." Bana dosdoğru bakarak, biraz boğuk bir sesle söze başladı. Ama yarım bıraktı, tereddüt etmiş gibi görünüyordu; sonra birdenbire, şimdiye kadarkinden farklı boş vermiş bir tonda, "Keşke o kadar uzun süre yaşayabilsem," diye tamamladı.

"Yine mi aynı şeyler!" Sinirlenmiş, sesim yüksek çıkmıştı.

"Özür dilerim," dedi sadece, başını benden çevirdi.

Az önceki çözemediğim duygu, yavaş yavaş bir tür asabiyete dönüşmüş gibiydi. Sonra, tekrar dağlara çevirdim gözlerimi; ama manzara üzerinde bir anlığına beliren tuhaf güzellik, çoktan kaybolmuştu bile.

O gece, yan odaya yatmaya gideceğim sırada, seslenerek beni durdurdu.

"Bugün için özür dilerim."

"Tamam artık."

"O zaman aslında başka bir şey söyleyecektim ama... Birden öyle söyleyiverdim işte."

"O zaman ne demeye çalışmıştın, söyle hadi?"

"...bir keresinde tabiatın ancak ölmekte olan birinin gözlerinden gerçekten güzel görünebileceğini söylemiştin... O zaman, bu söylediklerini hatırladım. O anki harikuladelik bana böyle hissettirdi." Bunları söylerken, yüzüme rica eder gibi bir ifadeyle bakıyordu.

Bu sözler kalbime saplanmış gibi istemsizce gözlerimi yere çevirdim. O an kafamda birden bir düşünce belirdi. Deminden beri beni asabileştiren o belirsiz his, sonunda içimde somutlaşmaya başladı. "Tabii ya, neden fark edemedim ki? O zaman doğanın öyle harikulade olduğunu düşünen ben değildim. O, bizdik. Nasıl desem, Setsuko'nun ruhu benim gözümden ve sadece benim tarzımla bir rüya görüyordu yalnızca. Gel gör ki, Setsuko'nun son anlarını hayal ettiğini bile bilmeden, ben de kendimce, uzun bir hayat sürdüğümüz zamanları düşünüyordum demek ki..."

O anda böyle düşüncelerle gidip gelirken, en sonunda gözlerimi kaldırdım; bana dosdoğru bakmaya devam ediyordu. Gözlerinden kaçınarak, üzerine eğildim ve nazikçe alnını öptüm. Tüm kalbimle utanarak.

Nihayet yaz ortası geldi. Düzlüklerdeki yaşama kıyasla çok daha şiddetliydi. Arkadaki koruda sanki bir şeyler alev almış gibi ağustos böcekleri gün boyunca ötüyor, durmuyorlardı. Reçine kokusu bile açık pencerelerden içeri sızıyordu. Akşam olduğunda dışarıda biraz olsun rahat nefes alabilmek için balkona yatağını seren çokça hasta olurdu. O hastaları görünce, son zamanlarda sanatoryumda hasta sayısının bir-

denbire arttığını ilk kez fark ettik. Ama her zamanki gibi, kimseyi umursamadan iki kişilik yaşantımıza devam ettik.

Bu sıralar, Setsuko sıcaktan iştahını tamamen kaybetmiş, çoğu gece iyi uyuyamıyordu. Onun öğle uykusunu koruyabilmek için, koridordaki ayak seslerine ya da pencereden içeri giren arı ve sineklere eskisine göre daha fazla dikkat kesiliyordum. Ayrıca sıcak nedeniyle istemsizce derinleşen kendi nefesim için de endişeliydim.

Bu şekilde hasta bir insanın başucunda, nefesimi tutarak onu uyur izlemek, benim için de bir tür uykuya yakın bir şeydi. O uyurken, hızlanıp yavaşlayan nefesindeki değişimi acı verecek kadar net hissettim. Onunla bir kalp atışını bile paylaştık. Ara sıra hafif bir nefes darlığı hücum ederdi. Öyle zamanlarda elimi hafifçe titreterek boğazına götürür, onu zaptediyormuş gibi yapardım. Bir rüya mı musallat oldu acaba, uyandırsam mı diye tereddüt ederken, bu acı verici durum bir süre sonra geçer ve ardından bir rahatlama hâli gelirdi. O zaman, elimde olmadan ben de rahatlamış hisseder, sakinleşen nefesinden ben bile bir tür zevk alırdım. Ve öyle uyandığında usulca saçlarını öperdim. Bir keresinde hâlâ halsiz gözlerle bana baktı.

"Burada mıydın?"

"Evet, ben de burada biraz uyukluyordum."

Böyle gecelerde, kendim de saatlerce uyuyamamışsam, sanki alışkanlık olmuş gibi, fark etmeden elimi boğazıma götürür aşağı bastırma hareketini taklit ederdim. Ve bunu ayrımsadıktan sonra ancak, gerçekten nefes almakta zorluk çektiğimi anlayabiliyordum. Fakat bu, aksine, bir tür zevk bile veriyordu bana.

"Bu aralar yüzün sanki solgun gibi," dedi Setsuko bir gün, her zamankinden daha dikkatli bakarak. "Bir şeyin olmasın?"

"Hiçbir şeyim yok." Böyle söylemesi hoşuma gitmişti. "Ben hep böyle değil miyim?"

"Hastalar arasında o kadar kalma, biraz yürüyüşe çıksan en azından?"

"Bu sıcakta yürüyüş yapılır mı hiç... Akşam desen, gece zifiri karanlık... Zaten, her gün hastane içinde oraya buraya gidip geliyorum."

Bu tür konuşmaların daha fazla sürmemesi için, her gün, koridorda karşılaştığım diğer hastaları konu etmeye başladım. Sık sık balkon kenarında toplanıp gökyüzünü hipodroma, hareket eden bulutları her türden hayvana benzeten çocuk hastaları; sürekli yanındaki hemşirenin kollarına yapışıp koridorda amaçsızca bir aşağı bir yukarı dolaşan, ileri nevrasteni*, ürkütücü derecede uzun boylu hastanın hikâyesini anlattım. Ama yüzünü daha önce bir kere bile görmesem de, o odanın önünden her geçişimde insanı ürperten, korkutucu öksürüklerini işittiğim şu 17 numaralı hastayı; bir tek onu, anlatmaktan kaçtım bilerek. Muhtemelen bu sanatoryumun en ağır hastası olduğunu düşünerek.

Ağustos sonunda kendini göstermiş, ama uyumakta zorlandığımız geceler hâlâ devam ediyordu. Yine öyle bir gecede, uykuya dalmakta güçlük çekerken (saat, uyku vakti olan dokuzu çoktan geçmişti), alt kattaki koğuştan gürül-

* Genellikle baş ağrısı ve sinirlilik gibi semptomlarla ortaya çıkan fiziksel ve zihinsel yorgunluk durumu. *–çn*

tüler gelmeye başladı. Koridorda ara sıra koşan ayak sesleri, bir hemşirenin boğuk küçük bağırışı, teçhizatların keskin şıngırtıları hepsi birbirine karıştı. Bir süre endişeyle kulak verdim. Tam nihayet dindi diye düşünürken, benzer sessiz uğultu neredeyse aynı anda diğer koğuşlardan da yükselmeye başladı ve sonunda tam altımızdan da duyuldu.

Şu an sanatoryumun içinden bir fırtına gibi esip geçen şeyin ne olduğunu, o kadarını biliyordum. Bu süre boyunca birçok kez kulak kabartıp, deminden beri ışıkları kapalı olsa da benzer şekilde hâlâ uykuya dalmakta güçlük çektiğini anladığım yan odadaki hastanın durumuna dikkat kesildim. Hasta kıpırdamadan duruyor, yatağında dönmüyordu bile. Ben de neredeyse nefes almakta zorlanacak derecede kıpırdamadan, fırtınanın kendi kendine dinmesini bekledim.

Ancak gece yarısından sonra sesler azalmaya başladı, ben de biraz rahatlamış, neredeyse uykuya dalıyordum. Ama ansızın, yan odadaki hastanın o ana kadar muhtemelen zorla bastırmaya çalıştığı birkaç derinden öksürüğüyle birden uyandım. Öksürük hemen durmuş gibiydi ama elimde olmadan aklıma takıldı, sessizce yan odaya gittim. Karanlığın ortasında, hasta yalnız ve fal taşı gibi açılmış korkan gözlerle bana doğru bakıyordu. Bir şey söylemeden yanına yaklaştım.

"Hâlâ iyiyim." Kadın gülümsemeye çalışarak, zor duyulacak kadar alçak bir sesle konuştu. Sessizce yatağın kenarına oturdum.

"Lütfen burada kal." Hasta her zamankine benzemeyen, çekingen bir sesle söyledi. İkimiz de öylece, kısacık bile kestirmeden, geceyi sabah ettik.

Bu olaydan birkaç gün sonra, yaz, birden etkisini yitirmeye başladı.

Eylül olduğunda, ara ara yağıp dinen sağanaklar başladı, ama bir süre sonra neredeyse hiç durmak bilmedi. Yaprakları sarıya çevirmeden önce sanki çürütüyor gibi görünüyordu. Öyle ki, sanatoryumdaki tüm odalar, pencereler her gün kapalı olduğundan içerisi sürekli loştu. Rüzgâr zaman zaman kapıyı çarptırıyor; arkadaki korudan tekdüze, ağır bir ses çıkartıyordu. Rüzgârsız günlerde bütün gün yağmurun çatıdan balkona düşüşünü dinlerdik. Yağmurun, sonunda sise benzemeye başladığı bir sabah, balkona bakan uzun, dar avlunun yarı karanlığa bürünmesini donuk gözlerle izledim, yukarıdaki penceremizden. O anda, avlunun diğer tarafından yaklaşan bir hemşirenin, sis gibi yağmurda orada burada açmış yabani krizantem ile kozmosları rastgele toplayarak bu tarafa yaklaştığını gördüm. Onun 17 numaralı odanın hemşiresi olduğunu anlamıştım. "Ah, hep o rahatsız edici öksürüklerini duyduğum hasta, belki de ölmüştür," diye bir anda aklımdan geçerken, bir yandan da yağmurda ıslanırken hâlâ sanki heyecanla çiçek toplayan hemşireyi izliyordum ki; birden kalbimin sıkıştığını hissettim.

"Gerçekten buradaki en ağır hasta o muydu? Ama ölüp gittiyse, sırada? Ah, keşke başhekim bunu söylemeseydi..."

Hemşire kucağında kocaman bir buket çiçekle balkonun arkasında gözden kaybolduktan sonra bile sersemlemiş gibi yüzümü pencere camına dayıyordum.

"Neye bakıyorsun öyle?" diye sordu hasta, yatağından.

"Bu yağmurda deminden beri çiçek toplayan bir hemşire vardı, kim ki acaba?"

Kendi kendime konuşuyor gibi böyle mırıldanarak, sonunda pencereden ayrıldım.

Ama o gün, bütün gün boyunca hastanın yüzüne doğru dürüst bakamadım. Her şeyin farkında ama kasıtlı olarak bilmiyormuş gibi yaparak bazen hasta kadının bana gözlerini dikip baktığını bile hissettim; bu beni daha da acıttı. Böyle, karşılıklı; farklı endişe, korkulara sahip olmaya başlayıp, yavaş yavaş ayrı düşüncelere varmanın yanlış olduğuna kanaat getirince, bu olayı bir an önce unutmaya çalıştım. Ama bir süre geçince tekrar beliriyordu zihnimde. Ve sonunda, bu sanatoryuma ilk geldiğimiz karlı gecede hastanın gördüğünü söylediği rüya; ilk başta dinlemek istemesem de, sonunda mağlup olup kulak verdiğim o uğursuz rüya bile, şu ana kadar hep unutmuş olsam da, umulmadık şekilde beliriverdi zihnimde. O garip rüyada kadın bir cesede dönüşmüş, tabutun içinde yatıyormuş. İnsanlar tabutu taşırken bilmediği kırlık bir yerden geçerek ormana girmişler. Zaten ölü olan kadın, yine de tabutun içinden tamamen kurumuş çayırı ve kara köknar ağaçlarını açıkça görebiliyor, üzerinden hüzünle esen rüzgârın sesini duyabiliyormuş... Rüyadan uyandıktan sonra bile, kulaklarının buz gibi, hâlâ köknar hışırtısı ile dolu olduğunu canlı bir şekilde hissetmiş.

O sis benzeri yağmur, günlerce devam ederken, artık başka bir mevsime dönmüştü. Sanatoryumun içi de, bir de baktım ki, o kadar kalabalık olan hastalar birer ikişer gitmiş, geride sadece kışı geçirmek zorunda ağır olanlar kalmış, yine yaz öncesi gibi bir yalnızlığa dönüşüm başlamıştı. 17 numaralı odadaki hastanın ölümü bu durumu aniden gözler önüne serdi.

Eylül sonlarına doğru bir sabah, koridorun kuzey penceresinden öylesine arkadaki koruya baktığımda, yoğun sis altındaki koruluğa insanların daha önce hiç tanık olmadığım bir şekilde girip çıktıklarını gördüm. Hemşirelere bunu sorsam da hiçbir şey bilmiyor gibi davrandılar. Sonrasında benim de aklımdan çıkmıştı. Ama ertesi gün de, sabah erken saatlerde iki üç işçi geldi. Tepenin kenarında kestane ağacına benzer bir şeyi kesip devirmeye koyulmaları, sisin içinde bir göründü bir kayboldu.

O gün, henüz hastalardan kimsenin bilmediği bir önceki günkü olayı, tesadüfen öğrendim. Bütün olanlar, şu ürkütücü nevrasteni hastasının kendini koruda asmasındanmış. Düşününce, bir şekilde günde pek çok kez gördüğüm, yanındaki hemşirenin koluna sarılıp koridorda bir aşağı bir yukarı dolaşan o iri adamın, dünden beri birdenbire ortadan kaybolduğunu fark ettim.

"Sıra onda mıymış?" 17 numaralı odadaki hastanın ölümünden beri gergin olan ben, daha bir hafta geçmeden gelen bu beklenmedik ölüm karşısında elimde olmadan ferahladığımı hissettim. Ve böylesine korkunç bir ölümden doğal olarak duymam gereken ürpertiyi bile, bundan ötürü neredeyse hiç hissetmediğimi söyleyebilirim.

"Geçen ölen adamdan sonra en ağır hasta olduğunu söyleseler de, bu öleceksin demek değil ki..." dedim kayıtsızca, kendi kendime.

Arka korudaki iki üç kestane ağacı kesilince, sanki boşluk açılmış gibi bir iz oluşmuştu. Bu kez de işçiler o tepenin kenarlarından kesmeye devam ettiler; çıkan toprağı, biraz dikçe inen bir yamacın aşağısında kalan koğuşun kuzey tarafındaki küçük açık alana taşıyarak oraları hafif eğimli bir

hâle getirmeye başladılar. İnsanlar burayı çiçek bahçesine dönüştürmeye girişmişlerdi.

"Babandan mektup var."

Hemşireden aldığım bir düzine mektuptan birini Setsuko'ya uzattım. Yatağında yatarken aldı ve bir kız çocuğu gibi aniden gözlerini parlatarak okumaya koyuldu.

"Aa, babam geliyormuş!"

Seyahatteki babası, dönüş yolunu değerlendirerek yakın zamanda sanatoryuma uğrayacağını söylüyordu.

Ekim ayında, açık ama rüzgârın biraz güçlü olduğu bir gündü. Son zamanlarda sürekli yattığından iştahını kaybeden ve biraz zayıflayan Setsuko, o günden sonra gayret ederek yemeye, bazen yatakta oturmaya, doğrulmaya başladı. Zaman zaman, yüzünde geçmişten bir şey hatırlamış gibi gülümseme bile beliriyordu. Bunların, Sestuko'nun her zaman bir tek babasının önündeyken yüzüne kondurduğu küçük kızlara özgü gülümsemesinden çizgiler taşıdığını görebiliyordum. Hiç karışmadım.

Birkaç gün sonra, bir öğleden sonra babası geldi.

Yüzü eskisinden biraz daha yaşlı görünüyordu, ama asıl göze çarpan belirgin şekilde kamburlaşmasıydı. Bu duruş onu, bir şekilde hastane atmosferinden korkmuş gibi gösteriyordu. Odaya girer girmez her zaman benim oturduğum hastanın başucuna oturdu. Son birkaç gün biraz fazlaca hareket etmesi yüzünden olacak, dün akşamdan itibaren Setsuko'nun hafif ateşi çıkmış; doktor talimatıyla, beklentisinin aksine, sabahtan itibaren hareketsiz istirahat etmesi söylenmişti.

Artık iyiden iyiye hastanın iyileşme sürecine girdiğini

sanmış olacak ki, onu hâlâ yatıyor görmek, babasını biraz tedirgin etmiş gibiydi. Sanki sebebini arıyormuşçasına odaya dikkatlice baktı, hemşirelerin her hareketini izledi ve hatta balkona bile çıkıp baktı; ama tüm gördükleri onu tatmin etmiş gibiydi. Bir süre sonra onun heyecandan ziyade ateş yüzünden pembeleşen yanaklarını görünce kendi kendine "Ama yüz rengi çok iyi" diye, sanki kızının bir şekilde iyi olduğuna kendini inandırmak ister gibi, tekrar edip durdu.

Daha sonra bir iş bahanesiyle odadan çıkıp onları yalnız bıraktım. Bir süre sonra tekrar içeri girdiğimde Setsuko'yu yatakta dik oturur buldum. Battaniyenin üzerinde, babasının getirdiği, çok sayıda şekerleme kutusu ve diğer paketler yayılıydı. Her biri Setsuko'nun küçük bir kızken sevdiği ve babasının şimdi hâlâ sevdiğini düşündüğü şeylerdi. Beni görünce, sanki yaramazlığı yakalanmış bir kız çocuğu gibi kızardı, onları bir kenara koyarak hemen uzandı yatağına.

Kendimi biraz rahatsız hissetmiştim; ikisinden de biraz uzakta, pencere yanındaki sandalyeye oturdum. Benden ötürü yarım kalan konuşmalarına öncekinden daha alçak bir sesle devam ettiler. Daha çok benim bilmediğim tanıdıklar, olaylar hakkındaydı. İçlerinden bazıları, Setsuko üzerinde, benim bilmediğim küçük heyecanlar bile yaratmışa benziyordu.

İkisinin keyifli diyaloglarını, sanki bir resme bakıyormuş gibi izleyip karşılaştırdım. Ve bu konuşmalar arasında, babasına gösterdiği ifade ve tonlamalarda, küçük kız çocuklarına yaraşır pırıltıların canlandığını fark ettim. Dahası, onun bu çocuksu mutluluğu, bilmediğim çocukluğunu hayal etmemi sağladı.

Kısa bir süreliğine yalnız kaldığımızda yanına yaklaşıp dalga geçer gibi kulağına fısıldadım.

"Bugün, hiç bilmediğim gül renginde küçük bir kıza benziyorsun."

"Hiç haberim yok." Bir kız çocuğu gibi yüzünü iki eliyle kapattı.

Babası iki gün kalıp gitti.

Ayrılmadan önce beni mihmandar yaparak, sanatoryumun etrafında bir yürüyüş yaptı. Benimle yalnız konuşmaktı niyeti. Gökyüzünde tek bir bulutun bile olmadığı açık bir gündü. Daha önce hiç olmadığı kadar kırmızımsı sırtlarını gösteren Yatsugatake Dağı'nı elimle işaret etsem de, babası sadece biraz bakışlarını çevirdi; heyecanla konuşmaya devam etti.

"Burası vücudu için uygun değildir, belki de? Altı ayı geçti, biraz daha iyiye gitmesi gerekirdi..."

"Bilemiyorum, bu yaz her yerde havalar kötüydü, değil mi? Dahası, kış için, böyle dağdaki sanatoryumlar en iyisi diyorlar..."

"Kışa kadar dişini sıkabilirse, belki iyi olacak... Fakat buna kışa kadar dayanamaz..."

"Ama sanırım kendisi de kışın kalma niyetinde." Babasına, böylesi bir dağdaki yalnızlığın mutluluğumuzu ne kadar beslediğini, nasıl ifade edersem anlar diye tahammülsüzlük hissederken, bizim için yaptığı fedakârlığı düşününce hiçbir şey diyemeden örtüşmeyen diyaloğumuza devam ettim. "Madem onca yoldan sonra dağlara kadar geldik, en azından kalabildiği kadar kalmasına izin verseniz?"

"...Ama kışa kadar sen de birlikte kalacak mısın?"

"Evet, elbette."

"Senin için de gerçekten üzgünüm... Fakat, şu an işine çalışabiliyor musun?"

"Hayır..."

"Sen de sadece hastayla ilgilenmeyi bırakıp, biraz da işini yapmalısın."

"Tabii, bundan sonra biraz daha..." Mırıldanır gibi konuştum. Doğru, uzun zamandır işimi ihmal ediyorum. Bir şekilde, şimdiden işimi de yapmalıyım." Bunları düşünürken, içim farklı duygularla doldu. Daha sonra, bir süre konuşmadan, tepenin üzerinde kaldık; hangi ara farkına varmadan, batıdan gökyüzüne hızla yayılan sayısız balık puluna benzer bulutları izledik dikkatlice.

Bir süre sonra yaprakları tamamen sararmış korudan geçip, arka taraftan hastaneye döndük. O gün de, iki üç işçi şu tepeyi düzleştirmeye devam ediyordu. Yanlarından geçerken "Söylediklerine göre, burayı da çiçek bahçesi yapacaklarmış," dedim, gayet rahat bir tavırla.

Akşam, babasını uğurlamak için durağa kadar gittim; döndüğümde Setsuko'yu yatakta yan yatmış, şiddetle öksürürken buldum. Böyle şiddetli öksürüğü daha önce hiç yaşamamıştık. Nöbetin biraz dinmesini bekleyerek, "Ne oldu?" diye sorduğumda,

"Önemli değil... Yakında durur," diye yanıtlayabildi sonunda. "Şu suyu verir misin?"

Şişeden bir bardağa biraz su koyup ağzına götürdüm. Bir yudum aldı ve bir süreliğine sakinleşti, ama uzun sürmedi ve öncekinden daha şiddetli başka bir nöbetin hücumuna uğradı. Neredeyse yatağın kenarına kadar iki büklüm olan

Setsuko için bir şey yapamıyor, sadece soruyordum,

"Hemşire çağırayım mı?"

"....."

Nöbet yatıştıktan sonra da, vücudunu acıyla bükmeye devam etti, yüzünü iki eliyle kapatarak başını sallıyordu sadece.

Hemşire çağırmaya gittim. Beni bir yana bırakıp önümden koşan hemşirenin biraz ardından odaya girdiğimde, hasta, hemşire tarafından iki eliyle desteklenmiş ve biraz daha rahat bir duruşa kavuşmuştu. Ama tek yapabildiği, sanki çarpılmış gibi boş boş gözlerini açıp kapatmaktı sadece. Öksürük nöbeti bir süreliğine durmuş gibiydi.

Hemşire, onu tutan ellerini yavaşça bırakarak,

"Artık durdu, değil mi? Bir süre bu şekilde hareket etme lütfen," diyerek dağınık battaniyeyi düzeltmeye koyuldu. "Şimdi senin için bir iğne isteyip geleceğim."

Hemşire odadan çıkarken, nerede duracağımı bilemeden kapıda dikiliyordum. Bana doğru eğilerek kulağıma fısıldadı. "Kanlı balgam tükürdü biraz."

Nihayet başucuna yaklaştım.

Dalgın dalgın gözlerini kocaman açmıştı; ama sanki uyuyor gibi gelmişti bana sadece. Solgun alnına dağılmış küçük kıvrımlı saçlarını elimle düzeltirken, o soğuk, terli alnını nazikçe okşadım. Sonunda benim sıcak varlığımı hissetmiş gibi, gizemli bir gülümseme belirdi dudaklarında.

Mutlak yatak istirahati günleri devam etti.

Oda penceresindeki sarı güneşlikler tamamıyla in-

dirildi. İçerisi loş bir hâl almıştı. Hemşireler de parmak uçlarında yürüyordular. Neredeyse her zaman onun başucundaydım. Gece nöbetini de tek başıma üzerime aldım. Bazen bana bakıp bir şey diyecek gibi oluyordu. Konuşmasına engel olmak için hemen parmağımı dudaklarıma götürüyordum.

Böyle sessizlikler, ikimizin de ayrı ayrı kendi düşüncelerimize çekilmesine neden oluyordu. Ama biz, diğerimizin ne düşündüğünü acı verircesine apaçık hissediyorduk. Ve ben, bu yaşananlardan, onun benim için feda ettiği şeylerin sadece gözle görülür bir şeye dönüşmesiymiş gibi dertlenirken; onun da kendi içinde, şu ana dek büyük bir özenle beslediğimiz şeyleri ihtiyatsızlığı yüzünden bir anda yok etmenin pişmanlığını yaşadığını, hissedebiliyordum.

Dahası, kendi fedasını feda diye görmeyip, sadece ihtiyatsızlığını suçlar görünen hasta kızın bu masum duyguları, yüreğimi burkuyordu. Böyle bir feragati ona doğal bir bedelmiş gibi ödetirken, her an ölüm döşeğine dönüşebilecek bir yatakta, birlikte zevkini çıkarırcasına tattığımız yaşama zevki– bizi fevkalade mutlu eden şeyin tam da bu olduğuna inanıyoruz– bizi gerçekten tatmin edecek miydi? Bizim şu an, mutluluğumuz olarak düşündüğümüz şey, inandığımızdan daha kısa ömürlü ve hercaiye yakın bir şey olmasın?

Gece nöbetlerinden yorulmuş, uyuklayan Setsuko'nun hemen yanı başında bu düşüncelerle gidip gelirken, bu günlerde mutluluğumuzun bir şeylerce tehdit edilmeye açık oluşundan huzursuzluk hissediyordum.

Ancak bu kriz, çok değil bir hafta içinde geride kaldı.

Bir sabah hemşire nihayet odadan güneşliği çıkartarak pencerenin bir kısmını açık bıraktı. Pencereden giren sonbahar ışığı gözlerini kamaştırırken,

"İyi hissettiriyor," dedi yatağından tekrar canlanmış gibi.

Başucunda gazeteyi açtım. İnsanlarda büyük heyecan uyandıran olaylar geçmişte kaldıklarında; bıraktığı izler, sanki artık onları ilgilendirmiyormuş gibi görünüyor, diye bir yandan düşünerek; ona doğru göz ucuyla bir bakış attım ve istemsizce dalga geçer gibi bir tonda konuştum.

"Artık baban geldiğinde böyle heyecanlanmasan iyi olur."

İçinden geçen duygularla yüzü hafifçe kızardı, alaycı sözlerimi ağır başlılıkla kabul etti.

"Bir dahaki sefere gelse de ilgilenmiyormuş gibi yapacağım."

"Eğer bunu yapabilirsen tabii..."

Öyle şakalaşır gibi, birbirimizin duygularını incitmemeye özen göstererek, birlik olduk, çocuklar gibi tüm suçu babasına yükledik.

Böylece, en ufak yapaylıktan uzak, bu bir haftadır yaşananlar bir tür hatadan başka bir şey değilmiş gibi rahatlamış hissederek; az önceye kadar hem fiziksel hem zihinsel üzerimize çöken krizi bir şey olmamış gibi atlatmıştık. En azından bize öyle görünmüştü.

Bir akşam, yanında kitap okurken, aniden kapatıp pencereye doğru gittim ve bir süre düşünceli bir şekilde durdum. Sonra tekrar yanına döndüm, kitabı elime alıp okumaya başladım.

"Sorun ne?" diye sordu, başını kaldırarak.

"Hiçbir şey," diye yanıtladım, kayıtsızca. Birkaç saniyeliğine kitapla meşgulmüş gibi yapsam da, sonunda dayanamadım. "Buraya geldiğimden beri pek bir iş yapmadım, bundan sonra çalışsam mı diye aklımdan geçiyor."

"Tabii ki öyle, işini yapmalısın. Babam da bundan endişelenmişti," diye yanıtladı, yüzünde ciddi bir ifadeyle. "Sadece beni düşünmemelisin..."

"Hayır, seni daha da çok düşünmek istiyorum..." O anda aniden aklıma gelen bir romanın muğlâk görüntüsünün hemen oracıkta peşine düşerken, kendi kendime konuşuyor gibi devam ettim. "Seni bir romanda yazmak istiyorum. Başka bir şey yapmayı, şu an düşünemiyorum bile. Birbirimize verdiğimiz bu mutluluk, –herkesin artık çıkmaz sokak diye düşündüğü yerden başlayan bu yaşama sevinci,– bu kimsenin bilmediği, sadece bize ait olan şeyi, daha kati, daha somut bir şeye dönüştürmek istiyorum; anlıyorsun değil mi?"

"Anlıyorum." Sanki kendi düşüncelerinin izini sürüyormuşçasına düşüncelerimin peşinden gider gibi hemen cevap verdi. Ama sonra dudaklarını biraz eğerek güldü,

"Hakkımda istediğin gibi yazabilirsin," diye ekledi, beni hafiften geçiştiriyormuş gibi.

Ancak ben bu sözleri, doğrudan olduğu gibi aldım.

"İstediğim gibi yazsam da... Bu sefer senin de epey yardımına ihtiyacım olacak."

"Yapabileceğim bir şey mi?"

"Evet. Ben çalışırken senden tepeden tırnağa mutlu olmanı istiyorum. Yoksa..."

Tek başıma belli belirsiz düşünmek yerine, böyle birlikte iki kişi düşünürken kafamın daha aktif çalıştığını garip bir

şekilde hissederek, zihnimde ardı sıra beliren düşüncelerce itiliyormuşum gibi, bir süre sonra hastane odasında ileri geri yürümeye başladım.

"Hep hastalarla birlikte olduğundan enerjini kaybediyorsun... Biraz yürüyüşe çıksan?"

"Evet, ben de çalışmalıyım," dedim gözlerimi ışıldatarak, neşeyle. "Öyleyse, ben yürüyüşe çıkıyorum."

Ormandan çıktım. Büyükçe bir dere ile ayrılmış diğer taraftaki ormanı da geçince, Yatsugatake'nin etekleri göz alabildiğince önümde uzanıyordu. Çok ötede neredeyse ormanla sınır sınıra bir yerde, küçük bir köy ile eğimli ekili arazi uzanıyor; bir bölümünde birkaç kırmızı çatının kanat gibi açıldığı sanatoryum binası küçük bir şekil olarak, ama apaçık karşımda duruyordu.

Sabah erken saatten, nereye nasıl yürüdüğümü bilmeden, ayaklarımın götürdüğü yere, kendimi tamamen düşüncelerime teslim ederek bir ormandan diğerine dolaştım. Ama o an, gözlerimin önünde, berrak sonbahar havasının hiç ummadığım şekilde yakınlaştırdığı sanatoryumun o küçük görüntüsü belirince, üzerime yapışmış bir şeyden ansızın uyanmışım hissiyle; o binada bir sürü hasta arasında sıkışmışken, her gününü soğukkanlılıkla geçirdiğimiz hayatımızın tuhaflığını ilk kez bir adım geriye çekilerek düşündüm. Ve böylece, bir süredir içimde kabaran yaratma arzusunun teşvikiyle bir olaydan diğerine geçerken, tuhaf günlerimizi alışılmadık derecede acıklı, dahası dingin bir hikâyeye dönüştürdüm. "*...Setsuko, daha önce iki insanın birbirini böyle sevmiş olabileceğine ihtimal veremem. Şimdiye dek senden bir tane daha olmadı ki. Ve benden de...*"

Bu hülya; başımıza gelen birçok olayın üzerinden bazen hızlıca geçiyor, bazen de bir yerde takılı kalıyor ve sanki sonsuza dek tereddütte kalmış gibi görünüyordu. Setsuko'dan çok uzakta olsam da hep onunla konuştum, anlattıklarına kulak verdim. Bizim hakkımızdaki bu hikâye, hayatın kendisi gibi sonsuz görünüyordu. Böyle böyle, hikâye, ben farkına varmadan, kendi gücüyle yaşamaya başladı, benden bağımsız serpildi, dilediği gibi. Bir yerde durmaya meyilli beni bile orada arkasında bırakıp, sanki kendisi böyle bir son istiyormuş gibi, hasta kadın kahramanın acıklı ölümünü yaratmaya başladı. Başına gelecekleri bile bile, giderek zayıflayan gücünün sonuna kadar neşeli ve asilce yaşamaya çalışan bir kız. Sevgilisinin kollarında, sadece geride kalanın hüznüyle hüzünlenirken kendisi mutlu bir şekilde ölüp göçen bir kız. Kızın görüntüsü, sanki gökyüzüne çizilmiş gibi apaçık beliriyor... *"Erkek, aşklarını daha da saflaştırma çabasındadır. Hasta kızı baştan çıkarırcasına bir dağ sanatoryumuna giderler. Ancak ölüm onları tehdit ettikçe, erkek, elde etmeye çalıştıkları mutluluğu tam olarak elde etseler bile, onları tatmin edip etmeyeceğinden şüphe duymaya başlar giderek. Ama kız, ölüm acısı içinde, son ana kadar kendisine sadakatle baktığı için adama şükran duymaktadır ve aşikâr bir doygunlukla hayattan göçer. Erkek ise, bu asil ölünün yardımıyla, en sonunda kendi mütevazı mutluluklarına inanmayı başaracaktır..."*

Böyle bir hikâye sonu, sanki orada bir yerde beni pusuya düşürmek için bekliyor gibiydi. Ve aniden, ölmek üzere olan kızın görüntüsü beni beklenmedik bir şiddette çarptı. Bir rüyadan uyanmış gibi, tarif edilemez bir korku ve utançla sarsıldım. Ve sanki içimdeki hülyadan sıyrılmak istercesine, oturduğum çıplak köklerden çılgınca ayağa fırladım.

Güneş çoktan yükselmişti. Dağlar, ormanlar, köyler, tarlalar tüm bunlar, sakin sonbahar gününde sanki sabitlermişçesine belirdiler. Uzaklarda, küçücük görünen sanatoryum binasında bile her şeyin yeniden günlük alışkanlığına döndüğüne şüphe yoktu. Sonra ansızın, tanımadığı yabancılar arasında her zamanki alışkanlığından çıkmış; beni mahzun, bir başına bekleyen Setsuko'nun görüntüsü zihnimde belirdi. Bu hisse dayanamamış gibi birden aceleyle dağ yolundan inmeye başladım.

Arka korudan geçerek sanatoryuma döndüm. Kestirme olsun diye balkondan geçip, en uzak taraftaki odamıza yaklaştım. Beni hiç fark etmedi; yatağında, her zaman yaptığı gibi eliyle saç uçlarıyla oynuyor, gözlerinde biraz hüzünlü bir ifadeyle boşluğa bakıyordu. Parmağımla pencere camına vuracakken durdum, onu izledim. Sanki tehdit edildiği bir şeye göğüs geriyormuşçasına, ama bundan kendisinin de haberi yokmuş gibi düşündürecek kadar dalgın bir hâli vardı. Kalbim sıkışmış gibi bir hisle, bu yabancı sureti izledim. Ve birden yüzü aydınlandı. Başını kaldırdı ve hatta gülümsedi. Beni fark etmişti.

Balkondan içeri girerek yanına yaklaştım.

"Ne düşünüyordun?"

"Hiç..." Sanki kendisinin değilmiş gibi bir sesle karşılık verdi.

Ben öylece hiçbir şey söylemeden, canım sıkılmış gibi sessiz kalınca, samimi bir sesle "Nereye gittin? Uzun zaman oldu," diye sordu. Sonunda her zamanki kendisine dönmüş gibiydi.

"Karşı tarafa." Balkonun tam karşısında görünen, uzaktaki ormanı işaret ettim, gelişigüzel.

"Ta oralara mı gittin? Nasıl, çalışabilecek gibi misin?"

"Evet, yani..." Son derece soğuk bir şekilde cevap verip bir süre yine sessizliğe büründüm, sonra aniden, "Şu anki hayatından memnun musun?" diye sordum, biraz yüksek bir sesle.

Böyle ipe sapa gelmez bir soru karşısında biraz irkilmiş göründü, ama sonra bana baktı ve son derece emin bir tavırla başını sallayarak, "Neden böyle bir şey soruyorsun?" diye soruma soruyla cevap verdi, şüpheyle.

"Şu anki yaşantımız, sanki benim kaprisimleymiş gibi düşündüm. Sanki çok önemliymiş de, senin için de..."

"Böyle konuşmanı istemiyorum," dedi aniden keserek. "Asıl böyle şeyler söylemen, kapris."

Ama yine de bu sözlerden tatmin olmamış gibiydim. Bir süre içe kapanık bu hâlimi huzursuzca izledi sadece, ama sonunda dayanamamış gibi konuştu.

"Burada nasıl bir doyum hissettiğimi anlayamıyor musun? Bedenimin en kötü olduğu zamanlarda bile, bir kere olsun içimden eve dönmeyi dilemedim. Eğer sen yanımda olmasaydın, kimbilir neler olurdu bana? Daha az önce bile, sen yokken, başlarda, dönüşün geciktikçe döndüğündeki sevincim bir o kadar artacak diye düşünüp dayanmaya çalıştım ama artık dönecektir, diye düşündüğüm saat çoktan geçince, sonunda çok tedirgin oldum. Bir süre sonra, sürekli seninle birlikte olduğum bu oda bile sanki yabancı bir yermiş gibi gelmeye başladı; korkup odadan çıkıp kaçmak istedim neredeyse... Ama sonra, bir zamanlar söylediğin sözler aklıma gelince, biraz sakinleştim. Bir keresinde bana şöyle demiştin. Şu anki yaşantımızı çok sonraları da hatırlayabilsek, ne harikulade olur..."

Giderek puslu bir sesle sözlerini tamamlarken, bir tebessümmüş gibi durmayan bükülü dudaklarıyla dosdoğru baktı bana.

Söylediklerini dinlerken, kalbim dayanılmaz hislerle doldu. Ama duygulandığımın görülmesinden korkmuşum gibi, sessizce balkona çıktım. Ve, bir zamanlar mutluluğumuzu mükemmel bir şekilde resmettiğini düşündüğüm, o erken yaz akşamüstündekine benzer ama ondan tamamen farklı bir sonbaharın öğleden önceki güneşinde; daha soğuk, daha derinden bir ışıkla yıkanan önüme serili manzarayı, tüm benliğimle izledim. O zamanki mutluluğa benzeyen; ama kalbimi çok daha sıkıştıran, hiç bilmediğim duygularla dolup taştığımı hissederek...

KIŞ

20 Ekim 1935

Öğleden sonra, her zamanki gibi Setsuko'yu yalnız bırakıp, sanatoryumdan ayrıldım. Hasatla meşgul çiftçilerin ayakta çalıştığı tarlalar arasından devam edip, koruyu arkamda bıraktım. Dağın çukurunda kalan ıssız küçük bir köyden inip, küçük bir dere üzerindeki asma köprüden geçtikten sonra, köyün karşı kıyısında kestane ağaçlarıyla dolu alçak bir tepeye tırmandım ve en yukarda, eğimin dik olduğu yere çöktüm. Orada, saatlerce keyifli, dingin bir ruh hâlinde başlamak üzere olduğum hikâyenin şemasına kaptırdım kendimi. Arada bir, ayaklarımın altında, çocukların kestane ağacını sallayarak bir seferde düşürdükleri kestanelerden vadi boyunca yankılanacak kadar çıkan yüksek sese hayret ederek...

Etrafımda görüp duyduğum her şeyin, bana çiğ meyvemizin olgunlaştığını söylemesi, dahası bir an önce almam için teşvik ediyormuş gibi hissettirmesi hoşuma gidiyordu.

Sonunda güneş batmaya dönüp, vadideki köyün hızla karşı ormanlık dağın gölgesine girdiğini fark edince usulca

kalktım; tepeden indim ve tekrar asma köprüden geçtim. Orada burada su değirmenlerinin durmadan ses çıkartarak döndüğü küçük köyün etrafından pek de zorlanmadan geçtikten sonra, Yatsugatake'yi saran karaçam ormanının kenarından, artık yavaş yavaş hastanın dönmemi bekleyerek huzursuzlaştığını düşünerek, kalbimden geldiği gibi adımlarımı hızlandırıp sanatoryuma döndüm.

23 Ekim

Gündoğumuna yakın, hemen yanı başımda gibi hissettiğim sıra dışı bir gürültüyle irkilerek uyandım. Bir süre kulak kesildim, ama tüm sanatoryum ölü sessizliğindeydi. Sonra gözlerim tamamen açıldı, bir daha da uyuyamadım.

Üzeri küçük güvelerle kaplı pencere camından, şafak vakti hâlâ inceden belli belirsiz parlayan iki üç yıldızı izledim. Ama bir süre sonra, tarif edilemez bir yalnızlık duygusuna kapıldım; sessizce kalktım ve ne yapacağımı kendim de bilmiyormuşum gibi, yalınayak yandaki hâlâ karanlık odaya doğru yürüdüm. Yatağına yaklaşınca, Setsuko'nun uyuyan yüzüne bakmak için eğildim. Sonra, hiç beklemediğim bir anda gözlerini kısarak açtı; yattığı yerden bana bakarak,

"Ne oldu?" diye sordu, kuşkuyla.

Bir şey yok der gibi gözümü kırparken, yavaşça üzerine eğildim ve artık dayanamıyor gibi yüzümü yüzüne yasladım.

"Ne kadar soğuksun." Gözlerini kapatarak kafasını oynattı hafifçe. Saçlarından ince bir koku geldi. Böyle, birbirimizin nefesini hissederek, bilmiyorum ne kadar zaman, sessizce yanaklarımızı birbirine sürdük.

"Bak, bir kestane daha düştü..." Kısık gözleriyle bana bakıp, böyle fısıldadı.

"Ah, o kestane miydi? Az önce onun yüzünden uyandım."

Biraz yüksekçe bir tonda böyle söylerken, nazikçe kalktım yanından ve yavaş yavaş aydınlanmaya başlayan pencereye doğru yürüyüp, yaslandım. Az önce hangi gözümden sızdığını bile anlayamadığım sıcak şeyin, yanağımdan süzülmesine izin vererek, karşı dağın doruklarında birkaç hareketsiz bulutun kırmızıya bulanık renk alışını izledim. Tarlaların olduğu taraftan da, sonunda bazı sesler duyuluyordu.

"Öyle yaparsan, üşüteceksin," yatağından, alçak bir sesle söyledi.

Neşeli bir tonda cevap vermeyi düşünerek ona doğru döndüm. Ama iri, endişeli gözleriyle karşılaşınca sözler ağzımdan çıkmadı. Konuşmadan pencereden ayrıldım ve odama geri döndüm.

Birkaç dakika geçmişti ki, her şafak vakti olduğu gibi bastıramadığı, şiddetli bir öksürüğe tutuldu. Tekrar yatağıma gömülürken, tarif edilmez bir huzursuzluk duygusuyla dinledim bu öksürükleri.

27 Ekim

Bugün de yine dağda, ormanda geçirdim öğleden sonrasını.

Bir şey, bütün gün aklımdan çıkmak bilmedi. Gerçek nişanlılık konusu – iki insan kısacık ömürlerinde birbirlerini ne kadar mutlu edebilir? Karşı koyamadıkları kaderin önünde sessizce başlarını eğmiş, kalbi ile kalbini, bedeni ile bedenini ısıtarak yan yana duran genç bir adam ile kadının görüntüsü. Böyle bir çift olarak, yalnız ama nahoş da olmayan görüntümüz açıkça gözlerimin önüne geliyor. Bunu bir kenara koyup da, şu an ne yazabilirim ki?

Akşam olmadan; uçsuz bucaksız dağ eteğini büsbütün sarartarak eğimleşen karaçam ormanının kenarından, her zamanki gibi hızlı adımlarla dönerken; sanatoryumun arkasına denk gelen koruluğun bitiminde akşam güneşi ışığında saçları göz kamaştıracak kadar ışıldayan, uzun boylu genç bir kadın göründü, uzaktan. Bir an durdum. Setsuko'ya benziyordu. Ama öyle bir yerde tek başına görünce, o mu değil mi anlayamadım; sadece eskisine göre biraz daha hızlandırabildim adımlarımı. Ancak yaklaştıkça gördüm ki, gerçekten oydu.

"Ne oldu?" diye sordum, nefes nefese yanına koşarak.

"Seni burada bekliyordum," Yüzü hafif pembeleşirken gülümseyerek yanıtladı.

"Böyle acele etmen doğru mu sence?" Yüzüne yandan baktım.

"Bir kerelik sorun olmaz... Hem, bugün kendimi gerçekten iyi hissediyorum." Zorlama neşeli bir sesle böyle söylerken, hâlâ az önce geldiğim dağ eteğine bakmaya devam ediyordu. "Gelişini çok uzaktan görebildim."

Hiçbir şey söylemeden yanında durdum, aynı yöne baktım.

Yine şevkle konuştu. "Buraya kadar çıkınca, Yatsugatake'nin tamamı görülebiliyor."

"Evet," diye yanıtladım sadece kayıtsızca, ama onunla böyle omuz omuza dağı izlerken aniden, nedense garip bir şekilde kafamın karıştığını hissetmeye başladım.

"Bugün seninle bu dağı böyle ilk kez seyrediyoruz. Ama sanki şu ana kadar böyle defalarca izlemişiz gibi hissediyorum."

"Nasıl mümkün olabilir ki böyle bir şey?"

"Hayır, bu doğru... Şimdi fark ettim... Uzun zaman önce, bu dağa diğer tarafından birlikte bakmıştık böyle. Yok, hayır; seninle izlediğimiz yaz aylarında hep bulutlar engel oluyordu, neredeyse hiçbir şey görememiştik... Ama sonbaharda oraya tek başıma gittiğimde, uzaktaki ufkun bitiminde, bu dağ tam arka tarafından belirdi. O çok uzaklarda görünen, neresi olduğu hakkında en ufak bilgim olmayan dağ, kesinlikle buydu. Tam da aynı yöne denk geliyor... O dağ püskülüyle kaplı çayırı hatırlıyor musun?"

"Evet"

"Gerçekten tuhaf. Şu an, o dağın eteğinde hiç farkına varmadan seninle yaşadığıma..." Tam iki yıl önce, sonbaharın son günü, boylu boyunca uzanan saz püskülleri arasında, ilk kez apaçık ufukta beliren bu dağları uzaktan izlerken; neredeyse hüzünlü bir mutluluk duygusuyla, gün gelir birlikte oluruz diye hayal kuran kendi suretim, özlemle canlandı gözlerimde.

Sessizliğe gömüldük. Bir göçmen kuş sürüsü ses çıkarmadan gökyüzünden süzülüyordu. Omuz omuza sıralı dağları izlerken, o ilk günlerdeki gibi sevgiyle omuzlarımız birbirine dayalı, hareketsiz durduk. Öylece, gölgelerimizin giderek uzamasına, çimler üzerinde büyümesine izin verdik.

Çok geçmeden rüzgâr biraz hızlandı ve arkamızdaki korudan ansızın bir gürültülü yükseldi. "Artık, yavaş yavaş dönelim," dedim, birden hatırlamış gibi.

Durmaksızın yapraklarını döken koruluğa girdik. Ara sıra duraksayarak onun biraz ilerimden gitmesine izin verirdim. İki yaz önce, sırf onu daha iyi görebilmek için, ormanda yürüyüş yaparken bilerek iki üç adım önümde yü-

rümesine izin verdiğim zamanki birçok küçük anı, kalbimi sıkıştırırcasına, içimden taştı.

2 Kasım

Akşamları, tek bir ışık bizi birbirimize yakınlaştırıyordu. Bu ışığın altında, suskunluğa da alışmış, ben ara vermeden yaşam mutluluğumuzu yazdığım hikâyeye devam ederken, lambanın gölgesi düşmüş loş yatakta, orada olup olmadığını anlayamadığım kadar sessiz uyuyordu Setsuko. Başımı o tarafa kaldırdığımda sanki en baştan beri beni izliyormuş gibi bakıyordu bazen. "Böyle, bir tek yanında olayım, bana yeter," demeye can atar gibi sevgi dolu bakışlarla. Ah, nasıl da inandırıyor şu anki beni, sahip olduğumuz mutluluğa ve nasıl da yardım ediyor ona gözle görülür bir şekil verme uğraşındaki bana!

10 Kasım

Kış geliyor. Gökyüzü genişliyor, dağlar daha da yakınlaşıyor. Dağların üzerindeki kar bulutları hareketsiz kalıyor gibi görünüyor. Böyle sabahlarda, dağlardan kar kovalamış gibi gelen, balkonda nadiren gördüğüm küçük kuşlar doluşuyor. Bu kar bulutları dağıldıktan sonra, dağların üzeri bir gün kadar ince beyaz bir örtüyle kaplanmış kalıyor. Ve bu günlerde, bu dağların zirvelerinde kar, belirgin şekilde kaybolmadan duruyor.

Birkaç yıl önce, sık sık, kışın böyle ıssız dağlık bir yerde, tatlı bir kızla bir başımıza, dünyanın geri kalanından uzak, birbirimizi hüzünlenecek kadar severek yaşadığımızı arzuyla hayal ettiğim zamanları hatırlıyorum. Küçüklüğümden beri kaybetmediğim hoş bir hayatın sınırsız hayalini, insanı

korkutan böylesi sert bir doğada, olduğu gibi en ufak bir zarar vermeden yaşatmak istedim. Ve bunun için mutlak suretle böyle gerçek bir kış, ıssız dağlık bir yer olması gerekiyordu...

Tan yeri ağardığı sırada, biraz hasta olan kız hâlâ uykudayken, sessizce uyanıyor ve dinç bir şekilde dağ kulübesinden karın içine atıyorum kendimi. Etrafımızdaki dağlar şafağın ışığıyla yıkanırken gül renginde parıldıyor. Komşu çiftlikten yeni sıkılmış keçi sütünü alıyorum ve neredeyse tamamen donacakken geri dönüyorum. Sonra ocağa kendim diziyorum odunları. Çok geçmeden canlı, çıtır çıtır bir sesle yanmaya başlıyorlar ve bu sesle kız sonunda uyanırken, artık uyuşmuş ellerimle, ama bir o kadar da mutlu, şu anda yaşadığımız dağ hayatının tıpatıp benzerini kâğıda döküyorum...

Bu sabah, birkaç yıl önceki hayalimi hatırladım. Hiçbir yerde eşi benzeri olmayan, kartpostal benzeri bir kış manzarasını gözümde canlandırdım. Ahşap kulübenin içindeki çeşitli mobilyaların yerini değiştiriyor ve bu konuda kendimle konuşuyordum. Sonunda bu hayal arka planı dağıldı, bulanıklaştı ve gözümün önünde yalnızca rüyadan gerçeğe taşan bir parça kalmıştı: Hafifçe karla kaplanmış dağlar, çıplak ağaçlar ve soğuk hava...

Yemeği önce bitirdiğimden, pencere kenarına sandalyemi kaydırmış ve kendimi böyle anılara kaptırmıştım ki, o an birden, yemeğini daha şimdi bitirmiş, yatağında doğrulmuş vaziyette, yorgun bakışlarla belli belirsiz dağlara bakan Setsuko'ya döndüm. Solgun yüzüne, hafif yıpranmış saçlarına daha önce hissetmediğim bir acıyla baktım.

"Benim bu hayalim, seni buralara mı sürükledi yoksa?"

Pişmanlığa yakın bir duyguyla dolarken, ağzımı açmadan konuştum.

"Gelgelelim, son zamanlarda hep işimle meşgulüm. Ve böyle yanındayken bile, birazcık bile düşünmüyorum şu anki seni. Yine de, seni daha da çok düşündüğümü söylüyorum çalışırken, hem sana hem kendime. Böyle yaparak bir süre sonra iyi hissediyor, senden çok kendi sıkıcı hayallerime harcıyorum bunca zamanı..."

Belki de konuşur bakışlarımı fark ettiğinden, yattığı yataktan tebessüm bile etmeden ciddi gözlerle karşılık verdi. Bu sıralar, fark etmeden, eskiye göre böyle çok daha uzun süre, birbirimizin gözlerinin içine çivilercesine bakmak, alışkanlığımız olmuştu.

17 Kasım

Artık birkaç gün içinde deftere yazmaları bitirebilirim. İçinde bulunduğumuz bu hayat hakkında yazmanın sonu yok. Yine de, bir şekilde bitirebilmem için bir son vermem gerekecek, ama şu an bile hâlâ devam ettiğimiz hayatımıza herhangi bir son vermek istemiyorum. Hayır, istesem de veremem. Aksine, şu an tam da olduğumuz hâlimizle bitirmek, en iyisi olacak.

"Şu an olduğumuz hâl?" Bir hikâyede okuduğum "Mutluluk anıları kadar mutluluğu engelleyen bir şey yoktur," sözünü hatırlıyorum şimdi. Şimdi birbirimize verdiğimiz şey, bir zamanlar verdiğimiz mutluluktan ne kadar farklı bir şeye dönüşüverdi! Mutluluğa benzeyen, ama ondan oldukça farklı; çok daha yürek yakan bir hüzün. Yaşamımızın yüzeyinde henüz tam olarak belirmemiş bu gerçek hâlin izinden dosdoğru gitsem, mutluluk hikâyemize yaraşır bir son bu-

labilir miyim dersin? Neden bilmiyorum ama hâlâ açıklığa kavuşturamadığım hayatımızın etrafında, mutluluğumuza düşman bir şeyler gizliymiş gibi hissetmekten kendimi alamıyorum.

Bütün bunları, huzursuz duygularla zihnimden geçirerek ışığı kapattım ve çoktan uykuya dalmış kızın yanından geçmek üzereyken birden durdum; karanlığın içinden tek başına sıyrılmış, inceden beyaz, uyuyan yüzünü izledim. O hafif çöküк gözlerinin çevresi ara sıra seğiriyor, ama bana sanki bir şey tarafından tehdit ediliyormuş gibi görünüyordu. Sadece kendi tarif edilemez kaygılarım mıydı, bana böyle hissettiren?

20 Kasım

Şimdiye dek yazdığım notları baştan sona yeniden okudum. Bu hâliyle, niyet ettiğim şeyi, beni tatmin edecek kadar yazabilmişim diye düşündüm.

Ama diğer yandan, okumaya devam ettikçe kendi içimde, hikâyenin asıl konusu olan "mutluluğumuzu" tatmaktan bile tamamen uzakta; gerçekten hiç beklemediğim, kendi endişeli suretimi görmeye başladım. Düşüncelerim bir süre sonra hikâyenin kendisini terk etti.

"Bu hikâyedeki bizler, sadece bize izin verildiği kadar küçük yaşam zevklerinin tadına bakarken, sadece bununla, birbirimizi eşsiz bir şekilde mutlu edebileceğimize inanabildik. En azından, sadece bununla, kendi kalbimi bağlayabileceğimi düşündüm. Yoksa çok mu yükseği hedefledik bizler? Böyle yaparak ben, kendi yaşam arzularımı fazla mı hafife aldım? Bu yüzden mi şu an kalbimin bağları, böyle kopmak üzere?"

"Zavallı Setsuko..." diye, masanın üzerine öylece attı-

ğım defteri toplamaya bile çalışmadan düşünmeye devam ettim. "Onun; fark etmemiş gibi yaptığım yaşam arzularımı sessizlik içinde ortaya çıkardığını, onlara şefkat gösterdiği beliriyor zihnimde elimde olmadan. Ve bu da, yine bana acı vermeye başlıyor. Neden bu suretimi ondan gizleyemedim? Ne kadar da zayıfım..."

Işığın gölgesinin vurduğu yatakta, deminden beri gözleri yarı kapalı hasta kıza bakışlarımı çevirince, neredeyse boğulacak gibi oldum. Işığın olduğu taraftan ayrılıp ağır ağır balkona yaklaştım. Küçük bir ay vardı gecede. Tek seçebildiğim; bulutlarla kaplı dağlar, tepeler, ormanların belli belirsiz hatlarıydı. Ve geri kalan parçaların hemen hepsi, donuk mavimsi bir karanlıkta eriyip kaybolmuştu. Ama benim gördüklerim öyle şeyler değildi. Bir yaz başı günbatımında, birlikte neredeyse hüzünlü bir şefkatle, mutluluğumuzu sonuna kadar götürebileceğimizi hissederek seyrettiğimiz, henüz hiçbir şeyin kaybolmadığı hatıralarımdaki o dağları, tepeleri, ormanları; her birini kalbimde canlandırıyordum. Ve bizlerin bile birer parçası olduğumuz o anlık manzarayı, şu ana dek tıpkı şimdiki gibi defalarca canlandırdığımdan, bir süre sonra onlar da bizim varlığımızın birer parçası hâline geliyor; dahası artık mevsimlere birlikte değişip gidecek olsalar da, şu anki suretleri zaman zaman bizler için neredeyse görünmez oluyordu.

"Öylesi mutlu bir ana sahip olmamız; sadece bu kadarı bile, artık böyle birlikte yaşamamız için yeterli miydi?" diye sordum kendime.

Birden arkamda hafif bir ayak sesi duydum. Setsuko olmalıydı. Ama arkama bile dönmeden öylece hareketsiz kaldım. O da hiçbir şey söylemeden, benden biraz uzakta

durdu. Fakat nefesini hissedecek kadar yakınımda hissediyordum. Ara sıra soğuk bir rüzgâr balkon üzerinden hiç ses çıkarmadan hızla esip geçiyordu. Uzaklarda bir yerlerde kuru ağaçlardan sesler koparıyordu.

"Ne düşünüyorsun?" Sonunda konuştu.

Hemen bir karşılık vermedim. Sonra birden ona dönüp, belli belirsiz gülerek, "Sanki bilmiyormuşsun gibi?" diye soruyla yanıt verdim.

Bir tuzaktan korkar gibi dikkatlice bana baktı. Bunu görünce, "Tabii ki işimi düşünüyorum," dedim yavaşça.

"Bir türlü iyi bir son gelmiyor aklıma. Boşuna yaşamışız gibi bitirmek istemiyorum. Ne dersin, bir tane benimle düşünür müsün?"

Bana gülümsedi. Ancak yine de endişeli bir şeyler vardı bu gülümsemede.

"İyi de, ne yazdığını bile bilmiyorum ki," sonunda kısık bir sesle konuştu.

"Öyle miydi..." dedim yine belli belirsiz gülerek. "Pekâlâ, o zaman, yakında bir kere okuturum. Ama ilk kişi de olsan, daha birine okutacak kadar toparlanmış değil."

Odanın içine döndük. Tekrar ışığın yanına oturup, öylece bıraktığım defteri bir kez daha elime alıp baktığımda; arkamda durmuş, hafifçe elini omzuma koyarak üzerinden bakmaya çalışıyordu. Aniden arkamı dönerek, "Artık yatsan iyi olur," dedim kuru bir sesle.

"Olur," Yumuşak başlılıkla cevap verdi, omzumdan elini biraz tereddütle çekip, yatağına geri döndü.

"Pek uyuyabilecek gibi değilim." Birkaç dakika sonra yatakta sanki kendi kendine söylüyormuş gibi konuştu.

"İstersen, ışığı kapayım mı? Benim de bugünlük bu kadar..." Böyle söyleyip ışığı kapattım; ayağa kalkıp başucuna yakınlaştım. Yatağın kenarına oturdum, elini tuttum. Bir süre öyle, karanlıkta sessizce kaldık.

Az önceye göre rüzgâr çok daha güçlenmiş gibiydi. Etraftaki ağaçlardan sürekli sesler geliyordu. Rüzgâr ara sıra sanatoryum binasına çarpıyor, bazı pencerelerde takır tukur sesler çıkartıyor, en sonunda da bizim oda penceresini biraz gıcırdatıyordu. Bundan korkmuş gibi elimi hiç bırakmadı. Öyle gözleri kapalı, içinde etkisini hissettiren bir şeye tüm benliğini veriyormuş gibiydi. Bir süre sonra eli biraz gevşedi. Uykuya dalmış gibi yapıyordu, sanırım.

"Eh, sıra bende mi şimdi..." böyle fısıldayarak, tıpkı onun gibi uyuyabilecekmiş gözükmeyen kendimi uyutmak için, zifiri karanlık odama girdim.

26 Kasım

Bu aralar, sık sık şafak vaktinde gözlerimi açıyorum. Öyle zamanlarda çoğunlukla sessizce kalkıyor, onun uyuyan yüzünü izliyorum. Yatak kenarları ve şişeler giderek sararmaya başlarken, onun yüzü hep solgun kalıyor. "Zavallı kız," Ağız alışkanlığım olmuş gibi, kendim bile farkında olmadan söylüyorum bazen.

Bu sabah da şafaktan önce uyandım; uzun süre onun uyuyan yüzünü izledikten sonra parmak uçlarıma basarak odadan çıkıp, sanatoryumun arkasındaki neredeyse çıplak kalmış, kurumuş koruya girdim. Her ağaçta iki ya da üç ölü yaprak kalmış, rüzgâra direniyorlardı sadece. Bomboş korudan çıktığım sırada, Yatsugadake'nin doruklarından

az önce ayrılan güneş, güneyden batıya sıralanmış dağlar üzerinde alçaktan asılı, pek hareket edecek gibi durmayan bulut kütlesini kırmızıya boyamıştı. Ancak, şafağın bu ışığı öyle kolayca yere ulaşacakmış gibi görünmüyordu. Bu dağlar arasında sıkışmış, kıştan kurumuş ağaçlar, tarlalar, çorak araziler; şu an ne varsa, tamamen terk edilmiş gibiydi.

O kuru korunun bitiminde ara sıra durup, soğukta istemsizce ayağımı yere vurarak etrafta dolaştım. Öylece, ne düşündüğümü kendim bile hatırlayamadığım karmakarışık düşüncelerle, birden başımı kaldırdım; o arada, gökyüzünün, kırmızılığını yitirmiş kara bulutlarla zincirlenmiş olduğunu gördüm. Bunu fark edince, sanki az önceye kadar bulutları öyle kızartan şafak ışığının yere ulaşmasını o ana kadar tüm kalbimle beklemişim gibi, aniden sıkılarak hızlı adımlarla sanatoryuma döndüm, gerisingeri.

Setsuko çoktan uyanmıştı. Ama dışarıdan döndüğümü anlayınca, bana durgun gözlerle küçük bir bakış attı sadece. Ve az önce uyuduğu zamankinden bile, solgundu teni. Yanına yaklaştım, saçlarına dokunarak alnını öpecektim ki başını hafifçe salladı. Hiçbir şey sormadan ona hüzünle baktım. Ancak, o bana değil de, sanki benim üzüntümü görmemeye çalışır gibi, dalgın gözlerle boşluğa bakıyordu.

Gece... Hiçbir şeyden haberi olmayan tek kişi benmişim. Sabah muayenesi bittikten sonra başhemşire tarafından koridora çağrıldım. Ve ilk defa, Setsuko'nun benim farkında olmadığım bir zamanda az miktarda kanlı balgam tükürdüğünü öğrendim. Bana bundan bahsetmemişti. Tükürükteki kan tehlikeli bir düzeyde olmasa da, tedbiren bir süre refa-

katçi hemşire bulundurmamız gerektiğini başhekim söyledi. Hemfikir olmaktan başka seçeneğim yoktu.

Şimdilik, bu zaman boyunca, tam da boş olan yandaki odaya geçmeye karar verdim. Şu anda bu günlüğü, yaşadığımız odaya her köşesiyle benzeyen ama tamamen yabancıymışım gibi hissettiğim bir odada bir başımayken yazıyorum. Saatlerdir burada böyle oturmama rağmen, oda hâlâ bomboş görünüyor. İçeride sanki hiç kimse yokmuş gibi ışık bile soğuk soğuk parlıyor.

28 Kasım

Neredeyse tamamladığım iş defterimi masamın üzerinde, hiç dokunmadan, öylece bıraktım. Bitirmem için de, bir süre ayrı yaşamanın daha iyi olacağına Setsuko'yu razı etmiştim.

Ama orada tasvir ettiğim mutlu resme, içine düştüğüm bu tedirginlikle, nasıl gireceğim bir başıma?

Her gün, yaklaşık iki üç saatte bir yan odaya gidiyor, bir süre hasta kızın başucunda oturuyorum. Ancak onu konuşturmak en kötüsü olduğundan, çoğu zaman neredeyse hiçbir şey söylemeden oturuyoruz. Hemşire ortalıkta yokken bile sessizce el ele tutuşuyor, mümkün olduğunca birbirimize bakmamaya çalışıyoruz.

Şans eseri ansızın bakışlarımız buluşursa, ilk günlerimizde yüzünde beliren hafif mahcup gülümsemesini gösteriyor bana. Ancak hemen gözlerini kaçırıp, boşluğa bakarak, böyle bir duruma düşmekten en ufak bir şikâyet göstermeksizin sakince yatıyor. Bir keresinde bana, ilerleme kaydedip kaydetmediğimi sordu, başımı yana salladım. O zaman benim için üzülmüş gibi bir ifadeyle baktı. Ama daha sonra

böyle sorular sormayı bıraktı. Ve günler, tıpkı diğerleri gibi, sanki hiçbir şey yokmuşçasına sessizce akıp geçiyor.

Üstelik onun yerine babasına bir mektup göndermemi bile reddediyor.

Gece geç saatlere kadar hiçbir şey yapmadan masanın karşısında; balkona düşen ışığın gölgesinin, pencereden uzaklaştıkça giderek bulanıklaşarak dört bir taraftan karanlıkla kuşatılmasını izliyorum dalgın gözlerle, sanki kalbimin içiymiş gibi hissederek. Belki o da hâlâ uyuyamamıştır, aklından beni geçiriyordur, diye düşünüyorum.

1 Aralık

Bu sıralar, bilmiyorum neden, ışığıma vurulmuş güveler yeniden çoğalmaya başladı.

Gece, yine böyle bir güve nereden uçup geldiyse, kapalı penceremin camına sertçe çarpıyor, darbeyle kendi kendini yaralıyor; yaşama isteğinden vazgeçemiyor gibi camda bir delik açmaya çalışıyor canhıraş. Sesinden rahatsız olup, ışığı kapatıp yatağa girsem de bir süre çılgınca kanat çırpmaya devam ediyor; ama giderek güçsüz düşüp, sonunda bir şeye tutunuveriyor anca. Öylesi gecelerin sabahında, pencerenin altında çürüyen bir yaprağı andıran bir güve cesedi buluyorum mutlaka.

Bu gece de böyle bir güve usulca girdi odaya ve karşımdaki ışığın etrafında deminden beri deli gibi daireler çizerek dönüyor. Çok geçmeden, pat diye bir sesle kâğıdımın üzerine düşüyor. Ve çok uzun zaman hareketsiz kalıyor, öylece. Sonra, hâlâ hayatta olduğunu nihayet hatırlamış gibi, aniden havalanıyor. Ne yaptığını artık kendisinin de bilmediği öyle aşikâr ki. Çok geçmeden bir kez daha düşüyor kâğıdımın üzerine, pat diye.

Garip bir korkuyla, uzaklaştırmaya bile çalışmıyorum; aksine kayıtsızca kâğıdımda ölmesine izin veriyorum.

5 Aralık

Akşamüzeri, yalnız kaldık. Yanında kalan hemşire az önce yemeğe çıkmıştı. Kış güneşi, çoktan batıdaki dağların arkasına geçmiş, eğimli açıyla gelen güneş ışığı, giderek soğumaya başlayan odayı aniden aydınlatmıştı. Onun başucunda, ayaklarımı ısıtıcıya uzatarak, elimdeki kitaba doğru eğilmiştim. O an aniden,

"Aa, babam," dedi küçük bir nidayla.

İstemsizce irkilerek ona doğru kaldırdım başımı. Gözlerinin hiç olmadığı kadar parladığını fark ettim. Ama sanki bir şey olmamış; az önceki küçük nidayı duymamış gibi,

"Bir şey mi dedin?" diye sordum.

Bir süre cevap vermedi. Ancak gözleri daha da parıldamış görünüyordu.

"Şu alçak dağın sol ucunda hafif güneş vurmuş bir yer var, görüyor musun?" Sonunda tereddütten sıyrılmış gibi yatağından eliyle o yönü işaret ederek, söylemesi güç kelimeleri zorla oradan çıkarmak istiyormuşçasına, parmak ucunu bu kez kendi ağzına götürerek: "Bu saatte babamın yan profiline tıpatıp benzeyen bir gölge oluşuyor orada. Bak, tam da şimdi oluyor, görüyor musun?"

Oradaki alçak dağdan bahsettiğini parmağının ucunu takip edince hemen anlamıştım, ama tek görebildiğim, eğimli güneş ışığıyla açıkça kendini belli eden dağların kıvrımlarıydı.

"Birazdan kaybolacak... Ah, sadece alnı kaldı..."

O anda, babasının alnı gibi görünen kıvrımları sonun-

da tanıyabildim. Bana da babasının güçlü alnını anımsattı. Böyle bir gölgede bile, kalbinde babasını mı arıyordu? Ah, tüm benliğiyle hâlâ babasını hissediyor, onu çağırıyor...

Ama kısa bir an sonra karanlık, alçak dağı tamamen doldurdu. Ve tüm gölgeler kayboldu.

"Eve gitmek istiyorsun, değil mi?" Kalbimde beliren ilk kelimeleri birden söyleyiverdim.

Sonra endişeyle Setsuko'nun gözlerine baktım. Neredeyse buz gibi bir bakışla bana bakıyordu, ama aniden gözlerini kaçırarak, "Evet, eve gitmek geldi içimden," dedi boğuk, neredeyse duyulmayacak bir sesle.

Dudağımı ısırarak; dikkatini çekmemek için yatak tarafından ayrılıp pencereye doğru yürüdüm.

Arkamda, hafif titreyen bir sesle konuştu. "Özür dilerim... Ama bu sadece bir anlıktı... Yakında kurtulurum bu duygudan..."

Pencere önünde ellerimi birbirine geçirmiş bir şekilde, konuşmadan durdum. Dağların eteklerine artık karanlık çökmüştü. Ancak, zirvede hâlâ zayıf bir ışık huzmesi vardı. Ansızın, boğazımı sıkar gibi bir korku musallat oldu. Aniden ona döndüm. İki eliyle yüzünü kapatmıştı. Birdenbire, her şeyin elimizden kayıp gideceği endişesiyle dolu, yatağa koştum ve elini yüzünden çekmeye zorladım. Bana karşı koymaya çalışmadı.

Yüksek bir alın, artık sakinlemiş ışıltılı gözler, sıkı bir ağız – her zamankiyle en ufak bir değişiklik göstermezken, her zamankinden çok daha vakur geldi bana. Hiçbir şey yokken, bu kadar korkan kendimi elimde olmadan çocuk gibi hissettim. Sonra birden tüm gücüm çekildi sanki, dizlerimin üzerine çökerek yüzümü yatağın kenarına gömdüm.

Ve öylece, yüzümü bastırdım, bilmiyorum ne kadar zaman. Elinin, saçımı hafifçe okşadığını hissederek...

Odanın içine kadar artık ince bir karanlık çökmüştü.

ÖLÜMÜN GÖLGESİNDEKİ VADİ

1 Aralık 1936, K. köyünde

Yaklaşık üç buçuk yıldan sonra ilk kez gördüğüm köy artık tamamen kara gömülüydü. Neredeyse bir haftadır durmaksızın yağan kar, söylediklerine göre, nihayet bu sabah durmuştu. Ev işlerini rica ettiğim köyden genç bir kız ile erkek kardeşi, oğlanın olduğunu tahmin ettiğim küçük kızağa eşyalarımı yerleştirip kışın geri kalanını geçireceğim dağ evine kadar çektiler. Kızağın izini takip ederek yürürken, yol boyunca birkaç kez neredeyse kayıp düşüyordum. Vadinin gölge yerlerinde kar, taş gibi donmuştu.

Kiraladığım kulübe köyün biraz kuzeyinde, küçük bir vadide; bu bölgede eskiden beri yabancıların sayfiye evleri bulunuyor – o villaların bitiminde olması gerekiyordu. Yazı burada geçirmek için gelen yabancılar, bu vadiye Mutluluk Vadisi ismini vermişler. Böyle tenha ve yalnız bir vadinin neresi Mutluluk Vadisi, diye, şu an her biri kara gömülü, terk edilmiş görünen yazlıklara tek tek bakarken, ikisinin ardından biraz geride kalarak vadiyi tırmanıyordum ki; bir-

den bunun tam tersi bir isim bile geldi ağzımın ucuna kadar. Biraz tereddüt eder gibi bir an kendimi tutsam da fikrimi tekrar değiştirdim ve sonunda söyledim. Ölümün Gölgesindeki Vadi. Evet, böyle adlandırmak çok daha uygun olur bu vadiyi, en azından kışın ortasında böyle bir yerde yalnız bir hayat sürmeye çalışan benim için. Bunları düşünürken, sonunda en dışta kalan kiralık kulübenin önüne vardık. Son derece küçük bir verandası olan, çatısı ağaç kabuklarından yapılma kulübenin tamamen karla çevrili etrafında, bir sürü garip ayak izi vardı. Ablası, kapalı kulübeye önden girip panjurları açarken, o arada küçük kardeşinden bu tavşan, şu sincap, oradaki sülün gibi bu tuhaf ayak izlerinin sahibini öğrendim tek tek.

Sonra yarı kara gömülü verandada durdum, etrafı izledim. Az önce tırmandığımız vadinin gölgede kalan yeri, buradan aşağıya baktığımda, gerçekten hoş biçimli küçük bir vadinin parçası oluvermişti. Ah, az önce şu kızağa binmiş önden tek başına dönen küçük kardeşin görüntüsü, çıplak koruluğun arasında bir görünüyor, bir gözden kayboluyor. Zavallı çocukcağızı, aşağıdaki kuru ağaçlıklar arasında sonunda kaybolana dek takip ettikten sonra, bir kez daha tüm vadiye göz gezdirdim. Anlaşılan o arada kulübenin içi de temizlenmişti, ilk kez içeri girdim. Duvarlara kadar tamamen sedir kabuğuyla kaplıydı. Tavan da neredeyse hiçbir şey yok denecek kadar, beklediğimden basit yapılmıştı ama kötü hissettirmiyordu. Hemen ikinci kata da çıkıp baktım; yataktan sandalyeye ne var ne yoksa her şey iki kişilikti. Sanki sen ve benim için yapılmış gibi. Şimdi düşünüyorum da, gerçekten böyle bir dağ kulübesinde seninle yalnız yaşamayı, eski ben nasıl da hayal etmişti!

Akşam, yemek hazır olunca köylü kızı hemen evine gönderdim. Daha sonra tek başıma, ocağın yanına büyük bir masa çekip, yazı yazmaktan yemeğe, her şeyi bunun üzerinde yapmaya karar verdim. O anda, birden başımın üstünde asılı takvimin hâlâ eylül ayında olduğunu fark edince ayağa kalkıp sayfaları kopardım. Daha sonra bugünün tarihine bir işaret koydum. Ve evet, bir yıl aradan sonra bu defteri ilk kez açtım.

2 Aralık

Dağın kuzeyinde bir yerde sürekli tipi varmış gibi bir hâl var. Dün dokunabilecekmişim gibi görünen Asama Dağı, bugün tamamen kar bulutlarıyla kaplı ve derinlerinde çılgınca taşkınlık yapıyormuş gibi görünüyor. Dağ eteğindeki bu köy bile bunun suçunu çekiyor; arada bir güneş ışınları kendini gösterse de toz gibi karlar durmaksızın dans ediyor. Bir şey olsa ve bu karlar aniden vadinin üzerine hücum etse diye düşünüyorum; vadi diğer yerlerden ayrılıyor, ta güneye uzanan dağları çevreleyen mavi gökyüzü apaçık görülürken, tüm vadi gölgede kalıyor ve bir süreliğine çılgın bir kar fırtınası kopuyor. Ben bunları düşünürken, güneş bir anlığına yeniden ışıldıyor.

Vadinin sürekli değişen manzarasını ne zaman pencereye gidip biraz izlesem hemen sonra ocağın başına geri dönüyordum. Belki bu yüzden, biraz huzuruz bir ruh hâliyle geçirirdim bütün günü.

Öğlene doğru, sırtında furoşiki*, ayaklarında bir tek tabi† ile köylü kız, karlar arasından çıkıp geldi. Eli, yüzü soğuk

---

* Kare bir kumaşla, kıyafet ya da eşyaları mektup zarfını andırır biçimde bohçalama-sarma şekli. –*çn*

† Kökeni 15. yüzyıla uzanan, başparmak ile diğer parmakları ayıran geleneksel Japon çorabı. –*çn*

yanığı olmuş bu kızın uysallığı, dahası suskunluğu hoşuma gidiyordu. Yine dünkü gibi, sadece yemek hazırlatıp hemen evine gönderdim. Sonra, sanki bütün bir gün bitivermiş gibi ocağın başından ayrılmadım, hiçbir şey yapmadan dalgın gözlerle, odunların kendiliğinden yükselen rüzgârla yellenişini, çıtır çıtır sesler çıkararak yanışını seyrettim.

Öylece gece oldu. Soğuk yemeğimi tek başıma bitirdikten sonra duygularım da biraz sakinleşmeye başladı. Kar büyük bir mesele yaratmadan durmuş görünüyordu, ama onun yerine rüzgâr hızlanmaya başlamıştı. Ateş biraz zayıflayıp sesi azaldığında, o arada, vadinin dışında, rüzgârın kuru koruluktan taşıdığı sesleri birden yakından duydum.

Yaklaşık bir saat sonra, alışamadığım ateşe biraz sinirlenip, açık hava için kulübenin etrafına çıktım. Bir süre dışarda zifiri karanlıkta dolaştıktan sonra sonunda yüzüm buz gibi oldu; tekrar kulübeye girmek üzereyken, içerden sızan ışıkla ilk kez, şu an bile küçük kar tanelerinin durmaksızın dans ettiğini fark ettim. Kulübeye girince hafif ıslak bedenimi kurutmak için tekrar ateşin yanına sokuldum. Ancak, ateşin sıcaklığı vururken, bir süre sonra vücudumu kuruttuğumu da unutmuş gibi dalıp gittim ve içimde bir hatıra canlandı. Geçen yıl bu zamanlar, yaşadığımız dağ sanatoryumunun etrafında, karların tıpkı bu geceki gibi dans ettiği bir gece yarısıydı. Defalarca sanatoryumun girişinde dikilip durmuş, telgrafla çağırdığım babanın bir an önce gelmesini beklemiştim. Sonunda, gece yarısına yakın geldi. Ama babana küçük bir bakış atarak, dudaklarının etrafına gülümseme olduğu bile tam anlaşılmayan bir şey kondurmuştun bir tek. Baban tek kelime etmeden sadece bitkin yüzüne baktı

uzun uzun. Arada bir de tedirgin bakışlarını bana doğru yöneltiyor, ama fark etmiyormuş gibi yapıyordum. Belli etmeden sadece sana bakıyordum ki, birden bir şey mırıldandığını hissettim. Sana doğru yaklaşınca, zar zor işitilen bir sesle, "Saçında kar kalmış..." demiştin bana. Şimdi, böyle tek başıma ateşin başına çömelmiş hâlde, ansızın canlanan bu hatıraya icabet eder gibi istemsizce elimi saçıma götürdüğümde, hâlâ nemli ve soğuktu. Böyle dokunana kadar hiç fark etmemiştim bile.

5 Aralık

Son birkaç gündür, kelimelere dökemeyeceğim kadar güzel bir hava var. Sabahları veranda alabildiğine güneş ışığıyla doluyor, rüzgâr da yok ve son derece sıcak. Öyle ki, bu sabah dayanamadım, verandaya küçük bir masa ve sandalye çıkarıp bir tarafı hâlâ karla kaplı vadiyi önüme alarak kahvaltıya başladım. Gerçekten böyle tek başıma olmam, bir nevi ziyankârlık derecesinde lüksmüş düşüncesiyle kahvaltıma devam ederken, bakışlarım gözümün önündeki kurumuş küçük bir ağacın köküne kayınca, daha ben anlamadan iki sülün birden gelmişti. Karda yiyecek arayarak, telaşla dolanıyorlardı...

"Baksana, sülünler gelmiş."

Sanki kulübedeymişsin gibi hayal edip, sesimi alçaltarak kendi kendime mırıldanırken nefesimi tutup sülünleri izledim dikkatle. Yanlışlıkla ayak sesi çıkarmandan endişelenecek kadar da ihtiyatlı...

O anda, bir kulübe çatısından kar kütlesi, vadi boyunca yankılanan bir sesle düştü. Yüreğim hopladı; iki sülünün sanki ayaklarımın dibinden uçup gitmesini şaşkınlıkla izle-

dim. Neredeyse aynı anda, yanı başımda durduğunu, o zamanki alışkanlıkla hiçbir şey söylemeden sadece gözlerini kocaman açarak bana baktığını, acı verecek kadar apaçık hissettim.

Öğleden sonra ilk kez vadideki kulübemden indim ve karla gömülü köyün etrafında dolaştım. Bu köyü sadece yazdan sonbahara kadar tanıyan benim gibi biri için, karla kaplı ormanlar, yollar, çivilerle tutturulmuş kulübeler, her şey tanıdık gelmesine geliyordu, ama önceki hâllerini çıkaramıyordum bir türlü. Eskiden yürümeyi sevdiğim su değirmeni yolu üzerinde, ne zaman bilemiyorum, küçük bir Katolik kilisesi inşa edilmiş. Dahası, bu güzel, sade, ahşap kilisenin karla kaplı keskin çatısının altından, artık kararmaya yüz tutmuş bir duvar kaplaması bile görünüyordu. Bu durum, etrafı daha bir yabancı hissettirdi bana. Sonra seninle çok kez yürüdüğümüz ormana gidip baktım, hâlâ kalın olan karları yararak. Çok geçmeden, tanıdık gelen bir köknar ağacını fark ettim. Ancak ona yaklaştığımda, köknar ağacının içinden gelen keskin bir kuş çığlığı duydum. Önünde durunca, daha önce görmediğim mavimsi bir kuş, biraz ürkmüş gibi kanatlarını çırparak havalandı, ama hemen farklı bir dala konup sanki bana meydan okur gibi tekrar bağırdı acı acı. O köknar ağacından bile isteksizce ayrıldım.

7 Aralık

Kilisenin yanındaki kış yüzünden kurumuş ağaçlıkta, aniden bir guguk kuşunun artarda ötmeye devam ettiğini duyar gibi oldum. Ses inanılmaz derece uzaklardan geliyormuş, ama bir o kadar da yakınımdaymış gibiydi de. Öyle

ki, etraftaki kuru ağaçlara, ölü çalılara bakmaktan kendimi alamadım, ama bir daha sesini duymadım.

Belli ki yanlış duymuşum, hissi giderek güçlendi. Ama ondan önce, çevredeki kuru ağaçlar, ölü çalılar, gökyüzü özlemle anımsadığım yazınki görünümlerine dönmüşlerdi bile tamamen, içimde berrak bir şekilde canlandılar.

Ancak, üç yıl önceki o yaz ayındaki, bu köyde sahip olduğum her şeyin çoktan yitip gittiğini, şu anki benim için geriye hiçbir şey kalmadığını gerçekten anlamam da birlikte oldu.

10 Aralık

Son birkaç gündür, neden bilmiyorum, biraz bile canlı belirmiyorsun içimde. Bazen bu kadar yalnız olmak, neredeyse dayanılmaz geliyor bana. Sabah, ocağa bir defa dizdiğim odunlar kolay kolay yanmıyor, giderek sabırsızlanıyor, hiddetle darmadağın ediyorum. İşte bir tek öyle bir anda, ansızın hissediyorum yanımda seni, endişelenmişsin. Ancak ondan sonra yavaş yavaş sakinliğimi kazanıyor, odunları tekrar düzenliyorum.

Öğleden sonra, biraz köyde yürüyüş yapar dönerim diye düşünüp, vadiden aşağıya indiğimde, karlar bu aralar yeni yeni erimeye başladığından yollar çok kötüydü; ayakkabım hemen çamurdan ağırlaştı ve yürümek zorlaştığından mecbur neredeyse yarı yoldan geri dönmek zorunda kaldım. Karların hâlâ donmuş olduğu vadiye ulaştığımda istemsizce bir rahatlama hissettim, ama bu sefer de kulübeme kadar nefes kesici yokuş yukarı bir yol bekliyordu beni. Bu yüzden, bıraksam bunalacak gibi duran kalbimi neşelendirmek için, "Ölüm gölgesindeki vadilerden geçsem bile, musibetten korkmam. Sen benimle birliktesin..." diye, belli belirsiz

ezberlediğim Eski Ahit'ten sözleri bile hatırlayıp söyledim kendi kendime. Ama bu sözler de bomboş geldi sadece.

12 Aralık

Akşamüzeri, şu su değirmeni yolu üzerindeki küçük kilisenin önünden geçerken, oranın hizmetlisine benzeyen bir adam, erimiş kar çamurunun üzerine kömür tozları serpiştiriyordu dikkatlice. Yanına gidip kilisenin bütün kış açık olup olmadığını sordum, öylesine.

"Bu yılı birkaç gün içinde kapatacağız gözüküyor..." diye yanıtladı hizmetli, kömür kabuklarını serpiştirmeye biraz ara vererek. "Geçen yıl bütün kış açıktık ama bu yıl rahip, Matsumoto tarafını ziyaret edecek..."

"Böyle bir kışta bu köyde hala inananlar var mı ki?" diye, sordum açık açık.

"Çok fazla yok. Genelde papaz tek başına her gün ayin yapıyor."

Tam biz böyle ayakta laflarken, Alman olduğunu öğrendiğim rahip gezisinden geri döndü. Japoncayı tam olarak anlamasa da arkadaş canlısı rahip tarafından alıkonup soru sorulma sırası bu sefer bendeydi. Sonunda, bir şeyleri yanlış anlamış olsa gerek, yarınki pazar ayinine mutlaka gelmem için ısrarla davet etti.

13 Aralık Pazar

Sabah saat dokuz civarında, hiçbir beklentim olmadan kiliseye gittim. Küçük mumların yandığı sunağın önünde rahip, yardımcılarından biriyle missa ayinine* başlamışlardı.

---

* Hıristiyanlarda İsa Peygamber'in vücudunun ve kanının, ekmek ve şarap olarak simgelendiği ayin. –*çn*

İnanan ya da başka bir şey değildim, ne yapmam gerektiğini bilmeden, ses çıkarmamaya dikkat ederek en arkadaki hasır sandalyeye oturdum yavaşça. Ama gözlerim sonunda içerideki karanlığa alışınca, o zamana kadar boş olduğunu düşündüğüm sıraların en önünde, bir sütunun arkasında, siyahlar içinde orta yaşlı bir kadının çömelmiş olduğunu görebildim. Kadının bunca zaman boyunca diz çöktüğünü anladığımda, birden içerisinin ne kadar soğuk olduğunu hissettim bedenimde.

Neredeyse bir saat daha devam etti ayin. Sonlara doğru kadının aniden bir mendil çıkarıp yüzüne koyduğunu fark ettim. Ama bunun ne için olduğunu anlayamadım. Yavaş yavaş ayin nihayet bitmiş gibi görünüyordu, rahip sıralara doğru dönmeden doğruca yan taraftaki küçük odaya çekildi. Kadın hâlâ hareketsiz duruyordu. O arada tek başıma sessizce çıktım kiliseden.

Gökyüzünün küçük bulutlarla kaplı olduğu bir gündü. Kiliseden sonra, karların çözülmeye yüz tuttuğu köyde, sürekli bir tatminsizlik hissiyle amaçsızca dolaştım. Eskiden, sık sık seninle resim yapmaya gittiğimiz, ortasında beyaz bir huş ağacının azametle dikildiği çayıra da gittim. Köklerinde hâlâ kar olan beyaz huş ağacına özlemle elimi koyup, parmak uçlarım neredeyse donana kadar kaldım. Ama o zamanlarki görüntün bile, neredeyse canlanmadı gözümde. Sonunda oradan da ayrıldım; tarif edilemez bir yalnızlık duygusuyla kuru ağaçların arasından geçerek, bir nefeste vadiye tırmanıp, kulübeye döndüm.

Öyle nefes nefese, istemsizce verandanın tahtalarının üzerinde otururken, o an birdenbire, öfke dolu varlığımın yanına sokulan seni hissedebildim. Ama bunu bile yok sa-

yıp, dalgın dalgın çenemi elime yasladım. Bu alışkanlıkla, seni hiç olmadığın kadar canlı... sanki elin omzuma dokunuyormuşçasına canlı hissederek...

"Yemeği hazırladım, isterseniz..."

Kulübenin içinden, deminden beri dönüşümü beklediği anlaşılan köylü kız, beni yemeğe çağırıyordu. Birden gerçekliğe dönerek, biraz daha beni böyle bıraksaydın keşke, der gibi, hiç olmadığım kadar asık bir yüzle kulübeye girdim. Kıza tek kelime etmeden her zamanki gibi tek başıma oturdum yemeğimin başına.

Akşama doğru hâlâ gergin bir ruh hâlinde, kızı evine gönderdim ama kısa bir süre sonra bundan biraz pişmanlık duyup, bir kez daha verandaya çıktım amaçsızca. Yine, deminki gibi (ama bu sefer sensiz...) dalgın dalgın, hâlen çok miktarda karın erimeden kaldığı vadiye bakarken, birinin yavaş yavaş kuru ağaçlar arasından geçtiğini, bütün vadi boyunca sağa sola bakınarak yavaş yavaş bu tarafa doğru tırmandığını fark ettim. Nereye geldi acaba, diye merakla izlemeye devam ederken, anladım ki, bu kişi kulübemi arayan rahipti.

14 Aralık

Dün akşam, rahiple sözleştiğimiz için kiliseyi ziyarete gittim. Yarın kiliseyi kapatıp hemen Matsumoto'ya gideceğinden, rahip benimle konuşurken, eşyaları paketleyen hizmetliye direktif vermek için ara ara yerinden kalkıyordu. Bu köyde tam da bir inanan kazanacakken, şimdi buradan ayrılmanın onun için ne kadar üzücü olduğunu söyledi defalarca. Aklıma bir gün önce kilisede gördüğüm, o da Alman'a benzeyen, orta yaşlı kadın geldi. Kadın hakkında

soracakken, birden, rahip bir şeyleri yanlış anlayıp inanan olarak beni kastediyor olmasın, diye şüpheye düştüm.

Garip bir şekilde tutarsızlaşan konuşmamız, sonraları giderek yarım kalır bir hâl almaya başladı. Bir süre sonra susup, aşırı sıcak ocağın başında, pencere camından küçük bulutların parçalara ayrılarak uçtuğu rüzgârlı fakat kışa yaraşır aydınlık gökyüzünü izledik.

"Bu kadar güzel bir gökyüzü, anca böyle rüzgârlı, soğuk bir günde görülebilir, değil mi?" dedi, rahip laf olsun diye konuşur gibi.

"Gerçekten, böyle rüzgârlı, soğuk bir günde anca..." diye papağan gibi tekrarlarken, rahibin şu an öylesine söylediği bu sözlerin garip şekilde kalbime dokunduğunu hissettim...

Yaklaşık bir saat öyle rahibin yanında kaldıktan sonra kulübeye döndüğümde küçük bir paketin geldiğini gördüm. Uzun zaman önce siparişini verdiğim Rilke'nin Ağıt*'ı, iki üç kitapla birlikte, üzerine iliştirilmiş çok sayıda etiketle belli ki birçok yer gezmiş, ama işte sonunda bana ulaşmıştı.

Gece, yatmaya tamamen hazır olduktan sonra, ocağın başında, ara sıra rüzgârın sesine endişeyle kulak kabartarak Rilke'nin "Ağıt"ını okumaya başladım.

17 Aralık

Yine kar başladı. Sabahtan beri neredeyse biraz bile ara vermeksizin yağıyor. Ve ben böyle seyrederken, önümdeki vadi tekrar bembeyaza büründü. Artık böyle, kış, yavaş yavaş karakışa dönecek. Bugün de tüm günü ocağın başında

---

* Rainer Maria Rilke (1875- 1926), Alman lirik şiirinin önemli temsilcilerinden biridir. Adı geçen "Ağıt" ("Requiem") adlı eser, Türkçeye "Requiem / Duino Ağıtları" adıyla çevrilmiştir. *–çn*

geçirirken; sanki aklıma gelmiş gibi pencereye gidip, dalgın dalgın karlı vadiyi izledim arada bir ve sonra yine tekrar ocağın başına dönüp Rilke'nin "Ağıt"ına devam ettim. Hâlâ sessizce ölmene izin vermeyen, seni istemekten vazgeçemeyen kadınsı kalbimde, pişmanlık benzeri bir şeyi şiddetle hissederek...

Ölülerim var, gitmelerine izin verdim
ve şaşırdım onları o kadar mutlu görünce,
ölümlüğe o kadar hızlı alışmış, o kadar neşeliler ki,
söylentilerin aksine. Bir tek sen, sen geri
dönüyorsun; beni sıyırıp geçiyorsun, geziniyorsun, bir şeye
çarpıyorsun ki, senin için seslenip
ele versin seni. Ah, öğrenmek için zahmet çektiğim şeyler,
onları benden alma. Ben haklıyım sen haksız,
eğer başkasının olana duyuyorsan özlem.
Gözümüzün önünde görsek de, onlar burada değiller.
Tanıdığımız andan itibaren, yansıtıyoruz varlığımızla sadece.

18 Aralık

Sonunda kar yatıştığından, tam zamanı diye düşünerek daha önce gitmediğim arkadaki koruluğa girip, derinlerine ilerledim. Zaman zaman, bir ağaçtan gümbürtüyle düşen karlardan tek başıma nasibimi alıyor; eğlenerek bir ağaçlıktan diğerine geçiyordum. Tabii ki, bir tavşanın orada burada bıraktığı zıplama izleri dışında, daha kimselerin ayak izi yoktu. Bir de, sülününkine benzer bir iz, tüm yolu karşıdan karşıya geçiyordu.

Ancak ne kadar gidersem gideyim, koruluk bitmiyordu.

Dahası kar bulutlarına benzer bir şey koruluk üzerinde yayılmaya başladığından, daha içlere girmekten vazgeçip, yarı yoldan geri döndüm. Ama yolu karıştırmış olmalıyım ki, ne olduğunu anlamadan kendi ayak izlerimi bile gözden kaybettim. Aniden, çaresizlik duygusuyla karları yararak, ama tereddüt de etmeden, kulübemin olabileceği yöne doğru enlemesine emin adımlarla ilerlerken, bir süre sonra arkamda, benimki olmayan başka bir ayak sesi işitir gibi oldum. Fakat zar zor duyulabilen seslerdi bunlar.

Bir kez olsun arkama dönmeye kalkmadan, dosdoğru adımlarla indim koruluktan. Ve göğsümde bir sıkışma hissi ile, dün bitirdiğim Rilke'nin Ağıt'ındaki son dizelerin ağzımdan dökülmesine izin verdim.

Geri gelme. Dayanabiliyorsan, ölülerin arasında ölü kal.
Ölülerin de vardır işleri,
Ama yardım et bana, dikkatini dağıtmayacak ölçüde,
Çoğu zaman en uzaktakinin yardım ettiği gibi -- İçimde.

24 Aralık

Gece, köylü kızın evine gittim davetli olduğum için ve mahzun bir Noel geçirdim. Bu dağ köyü; kışları böyle ıssız olsa da, yazları yabancıların akın ettiği tabiatından ötürü, sıradan köylülerin evlerinde bile bu döngü zevkle taklit ediliyor gibi görünüyordu.

Saat dokuza doğru, köyden ayrılmış, karla aydınlanmış vadinin kuytuda kalmış gölgelik yerinden tek başıma dönüyordum. Son kuru ağaçlıklara yaklaştığımda, birdenbire, kenarda kümelenmiş karla kaplı yabani asmaların üzerine nereden geldiği belli olmayan küçük bir ışığın belli belirsiz düştüğünü fark ettim. Böyle bir yerde böyle bir ışığın nasıl

parladığını merak ederek, villaların oraya buraya saçıldığı dar vadiye göz gezdirdiğimde, ışığı yanan sadece bir yer görebildim. Vadinin en yukarısındaki o yer, anlaşılan benim kulübemdi... "Bu vadinin tepesinde yapayalnız yaşıyorum demek," diye içimden geçirerek, ağır ağır tırmanmaya koyuldum. "Ve şimdiye kadar, kulübemdeki ışığın bu kadar aşağıdaki ağaçlıklar arasında bile parladığını fark etmeden. Baksana..." dedim kendi kendime konuşur gibi, "Bak, orada da, şurada da... Neredeyse tüm vadiyi kaplar gibi, karlar üzerine nokta nokta saçılmış tüm bu küçük ışıklar, hepsi ama hepsi benim kulübemin ışıkları..."

En sonunda kulübeye kadar tırmandığımda verandada durdum; kulübe ışığının vadiyi ne kadar aydınlattığını bir kere daha görmeye çalıştım. Ama öyle bakınca, aydınlığı kulübenin çevresine zayıf bir ışık saçıyordu sadece, hepsi buydu. Ve bu zayıf ışık da kulübeyi terk ettikçe yavaş yavaş soluklaşarak, vadinin kar ışığıyla bir oldu.

"Bu mu? O kadar açık seçik görünen ışık buradan bakınca, sadece bu kadar mıymış?" diye, sanki tükenmiş gibi kendi kendime konuşurken, yine de boş gözlerle ışığın gölgesini izlemeye devam ettim. Sonra, birden şöyle bir düşünce belirdi. "Ama bu ışık gölgeleri, tıpkı benim hayatım gibi. Hayatımın etrafındaki aydınlığın sadece bu kadar olduğunu düşünüyorum ama kulübemin aydınlığı gibi düşündüğümden çok daha fazlası var. Onlar, benim bilincimden bihaber; öyle kendi hâllerinde benim yaşamamı sağlıyorlardır belki de..."

Bu beklenmedik düşünce, bilmiyorum ne kadar zaman, karla aydınlanmış soğuk verandada ayakta tuttu beni.

Gerçekten sessiz bir gece. Bu gece de, şöyle düşüncelerin bir başlarına kalbimde belirmelerine izin verdim.

"Görünen o ki; sıradan insanlardan ne daha mutluyum ne daha mutsuz. Mutlulukmuş, değilmiş; eskiden bizi ne huzursuz ederdi, ama şimdi unutayım desem, öyle ki, tamamen unutabilirim. Tersine, bugünlerdeki hâlimle, e mutluluğa çok daha yakınım belki de. Daha doğrusu; kalbim eskisi gibi ama biraz daha hüzünlü sadece. Fakat öyle diye, hiç mutsuz da değilim. Bu kadar kayıtsızca yaşayabilmem de, mümkün olduğunca insanlara karışmadan, tek başıma yaşamamdan belki de; ama bu hanım evladı hâlimle, bunu başarabildiysem, gerçekten senin sayende. Ama yine de Setsuko; şu ana dek bir kez bile, böyle yalnız yaşamayı, senin için seçtiğimi düşünmedim. Öyle ya da böyle, kendi iyiliğim için, dilediğim gibi davrandığım sonucuna varabiliyorum bir tek. Ya da belki de, senin için yapıyorumdur ama bunu bile kendim için sanacak kadar, bana olan neredeyse savurganlık derecesindeki aşkına alıştım mı sonunda dersin? Benden hiçbir şey istemeden beni o kadar sevebildin mi?.."

Böyle şeyler düşünmeye devam ederken, birden, yapmak istediğim bir şey varmış gibi kalkıp, kulübeden çıktım. Her zamanki gibi verandada durduğumda, rüzgârın bitmeyen uğuldayışları, tam da bu vadiyle sırt sırtaymış gibi görünen bir yerden, sanki çok uzaklardan geliyormuş gibi duyuluyordu. Ve verandada, sanki o uzaklardan gelen rüzgârın sesini dinlemek için özel olarak çıkmışım gibi, kulak kesilerek durmaya devam ettim. Önümde uzanan bu vadideki her şey, başlarda karın parlaklığıyla inceden aydınlanmış bir

kütle gibiydi sadece, ama bir süre amaçsızca bakmaya devam edince, gözlerim mi yavaş yavaş alıştı, yoksa ben mi farkında olmadan hafızamdan çıkarıp ekledim; bir de baktım ki tek tek çizgiler, şekiller ortaya çıkmıştı usulca. Her şey ama her şey bana öylesine tanıdık geldi ki, insanların Mutluluk Vadisi dedikleri – evet, anlıyorum, böyle yaşamaya alışırsam, ben de onlarla böyle adlandırabileceğimi hissediyorum, ama bir tek burası gerçekten sessiz; vadinin karşı tarafında rüzgâr öylesine gürültülüyken. Eh, bazen kulübemin hemen arka tarafında bir şeyler, gıcırdar gibi küçük sesler çıkartıyor, muhtemelen, o kadar uzaktan gelen rüzgârdan, kurumuş ağaç dalları birbirine değiyordur. Ve bazen, o rüzgârdan artakalan bir şey zayıf bir sesle, düşmüş iki üç yaprağı diğer düşmüş yaprakların üzerine hareket ettiriyor usulca, ayaklarımın dibinde.

SON